

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 مَا شَاءَ اللَّهُ كَقُوَّةِ الْإِلَهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

المحمد بن محمد والممنون محمد بن زيان مهينت افشاري كتاب
 الاجواب مثل برسيا على فقه بطريق وانصح والرحمتم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بسم الله الرحمن الرحيم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بسم الله الرحمن الرحيم

ترجمہ کی عمدہ اور مستحق کتابوں کے لئے کا پتہ: علی غلام علی بکت علی بازار ان کتب شریعی بازار لاہور

فہرست ابواب تحفہ نصاب معہ خبریں دیگر

نمبر	مضامین کتاب	نمبر	مضامین کتاب
۴	در اہل حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم	۴۷	باب در بیان ستادان عالم و دادان قرص
۵	در شرح شیخ العالین محمود نصر الدین قدس سرہ	۴۸	باب در بیان حکام اسلام و سکوت و غیبت
۶	در سبب تسمیہ کتاب و تعریف البفتح	۵۱	باب در خشم و تکبر و حسد و محب و عہد و غیرت
۷	باب در بیان توحید یاری تعالیٰ عز اسمہ	۵۲	باب در بیان اخلاص و بیاد و عبادت و جزا
۸	باب در بیان احکام و ارکان ایمان	۵۳	باب در توکل و رضا و خوف و رجاء
۹	باب در بیان عقاید عقوبت گور	۵۴	باب در بیان صبر و شکر
۱۰	باب در بیان علم و فضل آن	۵۵	باب در توبہ و زہد
۱۱	باب در تقوا و حاجت و عفو و تیمم و غسل	۵۶	باب در بیان تحمل و تحمل و ابتلا و اساک
۱۲	باب در بیان اوقات نماز و عقوبت نماز و الصلوٰۃ	۵۷	باب در توبہ و خلق حق و نفع رسانیدن خلق
۱۳	باب در بیان زکوٰۃ و صدقات بیان	۵۸	باب در بیان علم و عقوبت
۱۴	زکوٰۃ زراعت و صدقہ و عا	۵۹	باب در بیان امر معروف و نہی از منکر
۱۵	باب در بیان روزہ و کسے رمضان	۶۰	باب در بیان سماع و رقص و سرود
۱۶	باب در بیان حج و سفر و جہاد با کافران	۶۱	باب در بیان باغ و باغی و نہ و شطرنج
۱۷	باب در بیان نماز و تہجد و رکوع و سجدہ و ر	۶۲	باب در بیان ذبح کردن و خوردن جانور
۱۸	باب در بیان نکاح و طلاق و سوال	۶۳	باب در بیان ماہیہا و روزہ و خاہش و سحر و جمن
۱۹	باب در بیان نکاح کردن و جہود آن	۶۴	باب در بیان پیروی و جہود آن
۲۰	باب در آوردن عروس و بخت و طاعت او	۶۵	باب در بیان رنج و رحمت و عفت و محنت
۲۱	باب در آداب طعام خوردن	۶۶	باب در بیان مصایب تعزین و آنچه بد آن
۲۲	باب در بیان آداب آب خوردن	۶۷	باب در احکام شہادت
۲۳	باب در بیان آداب جامہ پوشیدن	۶۸	باب در بیان اسباب بھری و بے آوائی
۲۴	باب در بیان ذکر کردن و خفتن	۶۹	باب در بیان توکل و تکیہ
۲۵	باب در بیان تہیہ و شہادہ	۷۰	باب در بیان موجبات بہشت
۲۶	باب در بیان منع صحبت سلطان اکابر و اغنیاء	۷۱	باب در بیان موجبات و نوح و اسباب آن
۲۷	باب در بیان حسن خلق و صفت و ثواب و حقوق دیگر	۷۲	باب در بیان دہ سنن اہل بیت و مسائل متفرقات
۲۸	باب در حقوق الدین و زرع و انکشاف و حقوق دیگر	۷۳	باب در بیان مناجات و نظم کتاب و تسمیہ

بسم الرحمن الرحيم

حمدی بگویم تبعید و مر خالق جن و بشر
 کرده معلق آسمان هم اختران شمس و قمر
 عطی بداده عرش را پر دیز پائش طائرے
 چون برق سالک جار صدا نکه رسد پایہ و گری
 ہم آفریده چشمت کش عرص و طولش آینه خان
 این هفت طبق ارض و سما پیشش چو مقبہ بر سر
 دریا و لب با جئے لا کرده رعان روی زمین
 اشجار بر از میوه بار وید زمین شہد و شکر
 مژده اراضی جبلکی زندہ کند از قطره ہا
 آن خشک میدان یکایان ہم مل بینی ہم قصر
 ستارگان چون ہا کرده ہیا از ہر خود
 روشن مژن شد سما از ہر خلقے را ہر
 چہ بچہ باشد و بہان آن چیز گوید ذکر حق
 تسبیح گویان عالمے نامی بود خواہی حجر
 شایان این نعمت ہوں از لطف و فضل شستن
 مجوب خود خواندش یکی از فضل خود خالق بشر

لیکن غی فہم کے تسبیح ہر ایک درجہ ہاں
مگر آنکہ رب العالمین دار و بایں ہر ایک خبر

درت حضرت رسالت پناہ محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم

گویم درودے درفشان بر روح خاص مسلمان
کان نور عرش و آسمان سلطان مجملہ بحر و بر
شاہ جہان آن مصطفیٰ سلطان مجملہ انبیاء
بہر شفاعت ہنگام روز جزا بند و کمر
لولا کہ چترے بر سرش چو چاوشان شیش رسل
تا از نیاید در جہاں جملہ رسل باشند بدر
شما سے ندیم در جہاں از قاف تا ہم فیرواں
نئے دریں نے در سما چوں مصطفیٰ باشند و گر

جملہ رسل اندیزیں کروند پیدا معجزہ
وونیم ماہ کشند و سما بروے چو کروہ یک نظر
ریات او حاجی شدہ جملہ رسوم کفر را
ایات او دیدند چوں جملہ عرب شکستہ مقرر

در شیعہ عالمین قدوسہ الیکین محمد بن عبد اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

شیخ معظم میرزا محمد سوداں صاحب قرائن
چوں او بنیاد ہجرتیں ہم محکم ہست

درت سرور کائنات علیہ افضل الصلوة والسلام
لیکن غی فہم کے تسبیح ہر ایک درجہ ہاں
مگر آنکہ رب العالمین دار و بایں ہر ایک خبر
درت حضرت رسالت پناہ محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم
گویم درودے درفشان بر روح خاص مسلمان
کان نور عرش و آسمان سلطان مجملہ بحر و بر
شاہ جہان آن مصطفیٰ سلطان مجملہ انبیاء
بہر شفاعت ہنگام روز جزا بند و کمر
لولا کہ چترے بر سرش چو چاوشان شیش رسل
تا از نیاید در جہاں جملہ رسل باشند بدر
شما سے ندیم در جہاں از قاف تا ہم فیرواں
نئے دریں نے در سما چوں مصطفیٰ باشند و گر
جملہ رسل اندیزیں کروند پیدا معجزہ
وونیم ماہ کشند و سما بروے چو کروہ یک نظر
ریات او حاجی شدہ جملہ رسوم کفر را
ایات او دیدند چوں جملہ عرب شکستہ مقرر
در شیعہ عالمین قدوسہ الیکین محمد بن عبد اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
شیخ معظم میرزا محمد سوداں صاحب قرائن
چوں او بنیاد ہجرتیں ہم محکم ہست

اور انگوئی در مکان نے عرش کوئی جائے او
نے پیش پس راست و چپ نے زیر کوئی تہ پر
زنداں بدال حضرت خدا شنواست اینیاست ہم
اشیا شدہ از خواست او ہم نور ظلمت خیر و شر
موجود کردہ عالم مختار در ایجاد ہم
عاجز بنودہ میچکے وقتے نہ گشتہ مضطر
حادث بدال جملہ جہاں جز حق بدال کس راقم
جملہ صفائش بچنین بیشک بدان جان پدر
گو یا بدال حضرت خدا اندر ازل شریک سخن
آمر بدان ناہی بدان صیفہ یکے جملہ خیر
حرفے ندارد و صورت ہم اعراب و رسمے نے عجا
وانی کلامش بیشکے از جنس خاطر ہم فکر
و پدہ شود حضرت خدا از بعد حجت آخرت
بیند جملہ مومنان ہر یک بدیدہ چشم ہر
بکند فرارش ہر یک نعمت جنان رحمت جہان
مدہوش جملہ مومنان از یک سحلی و نظر
رویت نباشد در مکان نے وجہت فی متصل
کیفے ندارد پس سخن نے درک نے مثل و گر
دیدن خدا و خواب ہم باشند و اندر شرع
محکمی است از جملہ سلف صدکات ہیں دار و اثر

باب دوم در احکام و ارکان ایمان گوید

گر انبیاء ہم نامدے نے شرع بودے در جہاں
 واجب شدے بر مردان ایمان بخالق مقتدر
 تصدیق دل بیاں بدایں رکن اصلی بشیکے
 اقرار شد اندر زباں از بہر احکام لے پس
 تصدیق کرداری بدل اقرار از رانی زبان
 باشی تو مومن نزد حق کافر نیز و یک بشر
 گرم دے اندر جہل نشود علمے از کسے
 آنجا ہمیر دآں جہاں یابد عذاب و رستگاری
 ایماں بیار و چوں کسے علمے شود ہر معرفت
 عامی بود آں موئے ایمان مقید متغیر
 ہرگز نیاید موئے پیروں ز ایماں سبب گے
 گرچہ گناہاں می کند از صد کیا پر بیشتر
 چوں کافرے کو میکند صدر چند خستہ طاعت
 از کفر ناید او بیرون گرچہ کند عدد المظاہر
 شکے تیاری شبہ ہم ایمان خود جانان من
 بر حق بگو من موئم و نہ تو باشی از کفر
 و نہ خنما نہ شوئے جاوید لیکن چند گاہ
 درے گتہ رنجے کشد آید بیرون پس اں قدر

چوں تو کنی عصبیاں بسے نیکی بکن ہم متصل
عفوٰت کند حضرت خدا جملہ گناہ گرد و مدر ^{یعنی لغو}

باب سوم در بیان عقاید و عقوبت گوید

در گور پرشش حق بدایں بر کو دکاں ہم بالغاں
منکر نکیرے پرسدش ازوے چو غایب شد بشر
مومن کہ باشد پارسا بد جوابے زود شاں
گویند اورا خسپ تو پچھوں عروسے شاد و ر
عصا ^{۱۳} بعضے مومناں گویند جواب از فضل رب
کفار را بستہ زباں دائم عذاب بیشتر
غریبہ بابے گر شود شیرے خور دیا سوخت
اورا سوالے دان یقین در گور نے ایں منحصر
در گور ضغطہ ^{۱۴} دان بحق ابرار را آساں شود
اشرار را باشد چناں چوں در جوازاں نمیشکر
اطفال چمکہ مشرکاں اندر سوال از بہشت
کرده توقف بیشکے آں شمع اُمت نامور
در گور عاصی مومنے بیند عقابے چند گاہ ^{۱۵}
کفار را در گور داں دائم عذابے بیشتر
انعام و راحت بہید و احساں کرم در گور ما
مومن کہ باشد صالحے بیند یہیں شام و صبح

فوق الان احوال
در بیان عقاید و عقوبت قیامت
اطفال مومنین را سوال ایشان در مذکور احوال
منکر نکیرے پرسدش ازوے چو غایب شد بشر
مومن کہ باشد پارسا بد جوابے زود شاں
گویند اورا خسپ تو پچھوں عروسے شاد و ر
عصا بعضے مومناں گویند جواب از فضل رب
کفار را بستہ زباں دائم عذاب بیشتر
غریبہ بابے گر شود شیرے خور دیا سوخت
اورا سوالے دان یقین در گور نے ایں منحصر
در گور ضغطہ دان بحق ابرار را آساں شود
اشرار را باشد چناں چوں در جوازاں نمیشکر
اطفال چمکہ مشرکاں اندر سوال از بہشت
کرده توقف بیشکے آں شمع اُمت نامور
در گور عاصی مومنے بیند عقابے چند گاہ
کفار را در گور داں دائم عذابے بیشتر
انعام و راحت بہید و احساں کرم در گور ما
مومن کہ باشد صالحے بیند یہیں شام و صبح

میثاق را بر حق بدان ز اودم درازی جملگی
 منکر مشو تو زین سخن رسته شوی روز حشر
 تو ناز و حشمت عرش را کرسی و هم لوح و قلم
 موجوده وان مخلوق هم فانی بدان هم منکر
 در لوح مرقوم آنچه شد زان خشک فارغ شد قلم
 جز او نباشد هیچ گاه هرگز نه گرد و خامه تر
 بر باد و شایان هیچ گاه بیرون میاید نه مکش
 بکنند فلک که چه نشان صد جوهرینی یا جبر
 غرض بکن یا باغبان زیر علم سلطان خود
 باغی چوینی شد کسے اورا بخش تعجیل تر
 رخصت بدل اندر سفر اقطار افضل صوم دان
 جایز نگویم در سفر اندر نماز الا قصه
 باید گذاری جمع را پس هر که باشد نیک بد
 مسیح بکن بر موز با باشی بخانه یا سفر
 میدان شفاعت بر حق است ابرار را اثر را
 خواهند از حضرت خدا آرنده بیرون از سفر
 از بهر مرده زندگان بدهند صدقه یا دُعَا
 که دو عذابے دور شای یا بند راحت بیشتر
 مشکل چو کایے مر تر آید گے مے خواں دُعَا
 مغز عبادت وان دُعَا دار و دُعَا جانان اثر

وافی قیامت را نشان و جہاں دیگر و آبہ ہسم
 جیسے فرو آید کشد و جہاں را از پشت خسر
 یا چنچ با جوج ہم پیدا شود اندر جہاں
 سرے بعضے آسمان باشد بعضے یک شہر
 از سوی مغرب س باشد طلوعی بے نزاع
 بستہ شود و رتوبہ را کان پودست و روح بر لبش
 کثرت و نا اندر جہاں وافی قیامت را نشان
 بر استپ چوں بینی زنان آید قیامت زودتر
 دیگر نشانے علمہا خوانند خلقے بے عمل
 ساجدہ بینی اند کے مسجد بیانی بیشتر
 مشغول بینی در بنا خلقے شدہ از جان و دل
 مرگے بخواہی آں زمان مردن ہمیں بہتر شمر
 محمود احمد تاج دین مزدور بینی ہر طرف
 شادی قبول از ہیر کا مقطع شدہ ہم شہر
 اہلی بوائے روستا کو بیان شبان ہم غفلت
 کفشتے نگاہ پائے شان بگنجد نمودے نشان
 وافی قیامت بیشکے ایشان چو بینی شہر
 مشغول گشتہ در بنا ہر یک بقصرے مقتدر

باب چہارم در بیان علم و عمل و فضل آن گوید

۲۱
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید
 ۲۲
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید
 ۲۳
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید
 ۲۴
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید
 ۲۵
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید
 ۲۶
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید
 ۲۷
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید
 ۲۸
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید
 ۲۹
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید
 ۳۰
 یعنی در این باب
 در بیان علم و عمل
 و فضل آن گوید

بر سنگ خارا نقش دان علمی که خوانی و صغر له
بر آستان آن نقش را علمی که خوانی در کبر
قرآن بخوان تفسیر هم آموز خط صرف و لغت
سخو و معانی بایان تو حید هم فقه و حشر
علمی بخوان کان مرتزانا نفع بود منجی بشو و
جنت بیانی حور هم یابی خلاصی از سبقت
علمی که خوانی بهر حق بیشک ترا منجی بود
نہ بہر فتویٰ نے قضائے بہر ان شغلے دگر
علمی کہ خوانی بہر حق دان سود خود آن علم را
علمی نہ بہر حق بود زان علم بینی صد ضرر
گر علم خوانی بہر آن بر صد شینی مرتفع
آن علم دان چون کسبہا بل کسب ان بہتر
جہدہ نیاموزی کہے منکر نہ گردی از حیل
از شرع بیرون پائے خود بہر گز نیاری آپس
چون دوست داری علم را یا عالمی متعلی
تو پاک داری از گنہ گہے کہ کردی و عمر
و تیکہ بینی طالب علم را یار می بجن
جنت بیانی از خدا کلمے دی گر شک
گر علم خواند مردے بکند عبادت اند کے
باشد ز خاصان نزد حق و ز عابدان نزدیک

فصلی کہ دارو عالمی شہر عابدان ہم زہاں
چوں فضل احمد مصطفیٰ بر کم کمینہ از بشتر
با علمائ نسبت مکن عابد کہ تنہا خویش را
خواہد خلاصی از خدا عالم خلاصی صد نفر
کشو خاک پائے عالماں تا جائے یابی جہاں
شود دور تر از جاہلاں تا تو نسوزی و ر سقر بشی دوزخ
مقصود از علم است عمل درس و قضا مقصود ہے
عالم کہ باشد بہ عمل دانی گمانے بے و تر
علمی کہ حاصل شد ترا ترش از خدا تقویٰ لیکن
ورنہ تو باشتی و زو دیں ہم را ہزن ہم حیلہ گنہ

یا ایچم در قضا حاجت ضرورت و غسل گوید

چوں در قضا حاجت روز زوری کن برپا چپ
دوستی قبله رو کن ہم پشت راسے نامور
چوں در قدم جامی روی اول بنه تو پائے چپ
گریانو باشند کاغذے اک دور کن با خود میر
چوں بول غلط میر ترا ز حمت دهد در حال کن
از تو باری ساعتے صد رنج پیشی صد ضرر
دائم تو باشی با وضو جامه پیشی بریم گین
چوں نوشوی ہم بی وضو در حال کن تحصیل تر

[illegible]

چون پیش آید حاجت غسلی بکن از جهان و دل
مسلم جو گرد و کافریه و آن غسل آن هم و دست نه
هر عضو را می شود بگو کلمه شهادت بارها
بیشک شوی پاک از گناه و جنت آتی بهشت در
مشوak را در هر وضو و ایتم بکن در وضو هم
خوشبو بکن تو هامة بن گروی معطر در خوش
در پیش سبیلت شانه کن پانی لمان از واهم و عثم
در سینه گردان شانه لایبر و بکن هم فترق
بکسان تیمم سه دورا محدث بود یا خود و جنب
چون توتیابی آب را با سر و بینی یا خطه ۱۳
از عین ارضی هر چه است از خاک و برگ و مهر گچ
سازی ستم در رفع گرد خاک باشد خوب تر
و غسل کردن هم وضو میخواند سوره قدر
فارغ شوی چون از وضو میخواند سوره قدر
پیش از سخن بگذارد از حق تجوای حاجت
در آن «و اگر دور و حاجت ترائی الحال یابی روزی

سیرا به باشد چون ترا زان هم زکوة فرض دان
تا بر تو مانند سالها یا بد ز تو دخت بر سر
ایسے خری سودا کنی و هر سر دینار ده
ورنه از ان قیمت بکن بدی زکوة لے نامور
از گاودہ یک سالہ را و زحل غنم ده یک سر
یک سالہ را و از غنم پنجے چوپایی از شتر

در بیان زکوة زراعت و صدقه و دعاء

از غلہ ما عشرے بدہ چون زراعت میکنی
ورنه شوی بزره گار هم برکت نیانی در شتر
مال مزکی بیشکے هم بر تو مانند هم وله
آتش نگر و دگر و او نے غرق گرد و در کجتر
مانع شوی بزکوة چون صلوات را آری بجا
قصرے نیانی در بھان افتاده باشی شش در یعنی در و اندہ
صدقه بدہ از مال خود و ز خاصہ مال خوشتن
مستان تو صدقه از کسے باشد زکوة و یا نذر
نا وجه بدی صدقه را داری از ان طمع جزاء
آثم شوی و وز خ روی از خم خوردن آن تر
در ویش چون گوید و عا و اندھین نا وجه را
آثم شود ازین گنہ ملعون بود هم خاک سر

قال علیہ الصلوٰۃ والسلام
من وجب علیہ العشر ولا
یؤدی تا دہ کل یوم الف
علی با عدت الله
البرکات لنا فی ارضنا و
شکرنا فی دهرنا و لعلنا
البرکات کما یحبون
الخطابہ قال
الشیخ علی الله علیہ
السلام
کرم
الشیخ علی الله علیہ
السلام
الشیخ علی الله علیہ
السلام

چوں تو برانی بر زبان ناوجه دادن ^{یعنی سیم الله}
 کافر شوی و وزخ روی این حکم در خانی نگر
 گر خفیه بدی صدقه را آئین شوی از خشم حق
 چون نوحه گرد و عمر تو دو چند یابی مال و زر
 صدقه بده از بهر حق نه بهر نام و نه ریا
 چوں از ریا صدقه دهی ذره نیابی در حشر
 صدقه بده در ویش را ایذا کن نیست منه
 در زیر نه تو دوست خود تا دوست او گرد و زیر
 گندم بده تو نیم صاع عروا و جو اضعاف آن
 در فطری واجب شده اضطرار بخشش شایسته و بقیر
 گاو و شتر از هفت کس شلخته بخش از یک نفر
 بر پیل چو فردا بگذری چوں برق لامع می گذر
 چوں پیش آید حاجتی یا رحمت صدقه بده
 صحت شود حاجت روا رحمت رود میرز
 گر صدقه خواهی تا دهی باید و بی ارحام را
 در ویش راه گزیده ایشان چو بیتی مقتضای
 صدقه بگرداند بلا خشم خدا شانه فرو
 هرگز نیاید نزد تو آفت بلا خوف و خطر

باب ششم بیان سوزه های ماه رمضان المبارک گوید

۲۱
 قال الله تعالى الذين ينفقون
 اموالهم بائيل و انهار ستر و علقه
 ۲۲
 صلح (مهر) علیهم و لا یجزم یخوفون
 قال الله تعالى ان الله علیکم
 غضیب الرب ۱۲
 قوله تبارک تعالی و لا یتکلم
 اصدا فایم بالحق و الا و لا
 قال من الله علیهم و لا یجزم
 صلح بین الرسل و الا من الله
 مع حق من الله اعطی صدقه القطر
 ۲۳
 ۱۲
 قال القدر صلح نوا اضحایکم
 فانما علی الصراط سلا یاکم ۱۲

چنانچه حدیث آمده
 الصدقه و البیاض

روزه بکن قیمت بدل رمضان چو دیدی ماه را
نخستین شکر فحشے گوازلای بازی کن حذر
یا آب کین افطار را چون گرم بینی از هوا
افطار با خرمای بکن باشد هوا چون سرد تر
افطار خواهی چون کنی از حق بخواهی حاجت
در هر هفته کان نرا دشوار باشد لے پسر
روزه بداری بهر حق نلے بهر نام و نلے ریا
طعمیکه میخوردی بشب افطار کن هم آل قدر
طعمیکه میخوردی بچاشت آن را مخور در پیش ده
گر تو نگه داری خوری چنداں نیایی از اجر ثواب^{۱۳}
که بداری ثقل را مفطر نباشد دایما
هم بیض را داری باشی بخانه یا سفر
روزه بداری در حجب اول میانہ آخرش
ترویہ داری روزہ را هم عرفه قدر هم نحر
روزہ جمیع و جمیع هم شش روز از شوال هم
صائم شوی در هر دو ماه از بهر حق روز قمر
مهرے که باشد لشکرے دائم بگرد و زشب
از ثقل دار و روزہ اگر افطار باشد خوب تر
صائم چو برگ شب خورد زان رنگ اندور من
مکروه باشد انجین بل خوف باشد از فطر

روزه بداری بهر حق نلے بهر نام و نلے ریا
طعمیکه میخوردی بشب افطار کن هم آل قدر
طعمیکه میخوردی بچاشت آن را مخور در پیش ده
گر تو نگه داری خوری چنداں نیایی از اجر ثواب^{۱۳}
که بداری ثقل را مفطر نباشد دایما
هم بیض را داری باشی بخانه یا سفر
روزه بداری در حجب اول میانہ آخرش
ترویہ داری روزہ را هم عرفه قدر هم نحر
روزہ جمیع و جمیع هم شش روز از شوال هم
صائم شوی در هر دو ماه از بهر حق روز قمر
مهرے که باشد لشکرے دائم بگرد و زشب
از ثقل دار و روزہ اگر افطار باشد خوب تر
صائم چو برگ شب خورد زان رنگ اندور من
مکروه باشد انجین بل خوف باشد از فطر

چوں گم کنی تو راہ را ہے بیانی تاروی
گوئی ازان در حال تو را ہے بیانی در نظر
بجنگے یکن با کافران فرضے بدال ایں جنگ را
وقتے کہ مینی کافراں کروند غوغا عام تر
از حرب و تکریزی گہے بزرگاردی دوزخے
اکبر کیا یں ایں گوزاں کار کن کلی حشر
گرمونال باشند ده وان بست و یکا ال عرب
آندم کہ نایند روی را دانی مباح این آکسیر

یَا بَنِي إِسْرَٰءِیْلَ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَذُكُرُوا عَٰلَاقَتَكُمْ

قرآن چو خوانی جان من از جان دول اورا بنحال
دریاب معنی هر سخن ده رز ختم کن ز سر
بدغم بدان معنی درو اندیشه کن در خواندنش
فوق بیانی وجدیم تو کس بجودی سر بر
دروقت خواندن ان چنان گوئی که میشنوی حق
او بگویم راز خود از کس شوی تو مست تر
سلطان بدان حضرت قرآن اندر حجاب صد متق
بیزار شواز غیر حق آنکه بیانی زو خبر
اندن حروف و هم بیجا هرگز مال کن خواندنش
در دیرستان برین خوانند هر شام و سحر

قال الله تعالى
 وجاهد في سبيل الله
 كما قال الله تعالى
 يا ايها الذين آمنوا اذا قاتلتم
 الذي كفر واخرا خطا
 قوله هم الا ديار ومن يلهم
 يؤمنون فيه فقد
 وار بضعب من
 فتشوا وار بضعب
 ومبين المصير
 وقال عليه الصلوة
 السلام القرار من
 الزحف من اكابر
 اعظم لكاحنة
 ١٢
 يعني عرفت بما مثل
 ب- ت ١٢

۹۱

قال عليه الصلاة والسلام

من ابتداء الدعاء ابتداء

بالصلوة وعلى ختم بجانب

وقال عليه الصلاة والسلام

ادعاء الاستغفار ۱۲

ادعاء خوشحال و طریق ۱۱

۹۲

تسليم الدليل يعني ميان

۹۳

شب ۱۱

رجسته الله عليه

درین وقت شمس

ساعات اجابت دعا

دعا بیان کرده

دانی اجابت طائرس دار و پیر از صدق علی ۱۲ مدق و اصل طالع ۱۲

طیلان نه گرد و نمکش چون بشکند این هر دو پیر

چون تو دعا خواهی کنی صلوات گو در ابتدا

در ختم هم صلوات گو تا پنج یا بی زود تر ۴

ساعت اجابت دان دعا وقت دعا و در جمعه

در جمعه ساعت آخرین خواندن دعا غنیه ۱۲

اتمام زان دیدی که شد از حق بخوایی حاجت

وقتی اقامت هم از آن خوف شب وقت سحر

از ظهر تا هم عصر تو در روز اربعه خوان دعا

در شب جمعه عیدین هم وقتیکه بار و طر باران ۱۱

وقتیکه گردی نرم دل افطار بجنی روزه را

چون تو کنی ختم قرآن حاضر جماعت صد نفر

در شب برات و هم شب اول که باشد از رجب

وقت که صیف غازیان حمله کند بر صف کفر یعنی تا فر ۱۲

چون تو کنی فرشته را می بین زبانه مول دعا

وقت که کعبه تر از آب بان من آید نظر

دارند چون عرض دعا مرد از مسافر و زحمت

دانی اجابت پیشک و یگر دعا ماوریه پدر

بایان هم در بیان مکاتبات و وقت دعا و سوال می گوید

هم خواستن مخطوبه بشد اندر شریعت بیشتر
 یک روزه ناله چون بود آن خشک شد خواه تر
 چون تو نخواهی مال زرا ز بهر عزت مفحرت
 میدان یقین آن مال بسوزند آتش چون حجر
 گری بکاس کشت هم مقدر باشد اگر ترا
 و زرع کاس خود بکن بر واریوه بیشتر
 کسے که باشد در جهان باشد شمرده نفع آن
 در کشت نفع عالمی سودش نباشد منحصر
 نیز و کمان از دست خود مهمل نداری هیچگاه
 آموز کردن آشنا سپان دوانی هم کمتر

باب دوازدهم در بیان نکاح کردن و جزآن

تا مژ اوقت بود تزویج کردن و فف کن
 آفت بدان اندوه غم اندر نکاح لے نامور
 چون تو نمائی زن کنی خوبصورت پارسا
 فران برو خدمت کند موئس بود شام و سحر
 اندوه ناریش تو اندوه غم حمله برد
 گری ندارد این صفت گوئی طلا آتش زودتر
 در چار چیز از خود فرو تزیین چون خواهی زنی
 در سن و طول و هم حسب چارم بکثرت مال زرا

فصل اول در بیان نکاح
 فصل دوم در بیان نکاح
 فصل سوم در بیان نکاح
 فصل چهارم در بیان نکاح
 فصل پنجم در بیان نکاح
 فصل ششم در بیان نکاح
 فصل هفتم در بیان نکاح
 فصل هشتم در بیان نکاح
 فصل نهم در بیان نکاح
 فصل دهم در بیان نکاح
 فصل یازدهم در بیان نکاح
 فصل دوازدهم در بیان نکاح
 فصل سیزدهم در بیان نکاح
 فصل چهاردهم در بیان نکاح
 فصل پانزدهم در بیان نکاح
 فصل شانزدهم در بیان نکاح
 فصل هجدهم در بیان نکاح
 فصل نوزدهم در بیان نکاح
 فصل بیستم در بیان نکاح

زن را چو خواہی خواستن ہرگز سخاہی بجز چنین
 در خلق و خوبی ہم ادب خوف خدا از خود زہر
 کوتاہ فریبہ زن مکن دیگر دراز ولاغرک
 ہرگز سخاہی کالمہ فرزند آں دارد بہتر
 بزنی مکن حیانتہ را آن زن کہ دارد ساق موی
 منانہ را ہم دفع کن مکارہ باشد در شرت تر
 آن زن کہ او اید آکند باریک دارد ساق پا
 بروئی گوید بدتر از ائم بہ پینی بستہ سم
 چو تو سخاہی خلوتی بیمار سار و خویش را ^{یعنی در} ^{اطاعت اسیر تو با وجود}
 در ہر سخن عذرے کند مکارہ باشد جلد گر ^{مع بود خود را}
 آہستہ چون گوئی سخن پاسخ دہد نعرہ زند
 بے آفرین تو آید بیرون تنہا بگردد و در بدر ^{یعنی اورا طاعتی}
 مردم چون آیند پیش آواز گلہ برے کند ^{بہی اورا طاعتی}
 گوید قوی ناخوش تنم او گر چہ باشد خوب تر ^{بہی اورا طاعتی}
 سرانپوشد سجدہ کے روئے شوید دست و پا
 نے چشمہا سمرہ کند نے شانہ اندر فرق مصر
 پنہاں کند از تو سخن جہان بداند دشمنان
 اول طعامے تو خورد و از مرد بخور و بیش تر
 آنکس کہ دارد وزن چین اورا بد و زخ دان نصین
 تو چون کہے بانی چنین در حال اورا کن بدر ^{یعنی تندی بدر}

ہرگز سخاہی بجز چنین
 در خلق و خوبی ہم ادب خوف خدا از خود زہر
 کوتاہ فریبہ زن مکن دیگر دراز ولاغرک
 ہرگز سخاہی کالمہ فرزند آں دارد بہتر
 بزنی مکن حیانتہ را آن زن کہ دارد ساق موی
 منانہ را ہم دفع کن مکارہ باشد در شرت تر
 آن زن کہ او اید آکند باریک دارد ساق پا
 بروئی گوید بدتر از ائم بہ پینی بستہ سم
 چو تو سخاہی خلوتی بیمار سار و خویش را
 در ہر سخن عذرے کند مکارہ باشد جلد گر
 آہستہ چون گوئی سخن پاسخ دہد نعرہ زند
 بے آفرین تو آید بیرون تنہا بگردد و در بدر
 مردم چون آیند پیش آواز گلہ برے کند
 گوید قوی ناخوش تنم او گر چہ باشد خوب تر
 سرانپوشد سجدہ کے روئے شوید دست و پا
 نے چشمہا سمرہ کند نے شانہ اندر فرق مصر
 پنہاں کند از تو سخن جہان بداند دشمنان
 اول طعامے تو خورد و از مرد بخور و بیش تر
 آنکس کہ دارد وزن چین اورا بد و زخ دان نصین
 تو چون کہے بانی چنین در حال اورا کن بدر

گربه و صوف خلوت کنی بجایه بیهوشی در روزه
 و زبیر مسموم سیاره هم فرزند فاسق زشت تر
 سخنی بگو تو آن زبان گنگی ولد باشد از ان
 نظر کنی مکن در شر مگر فرزند آید بے مبر
 خلوت مکن با اهل خود گر سیر خوروی طعام را
 بیمار گردی بیشک صدر پنج بینی صد ضرر
 اول ز شب قرآن مکن چندان نیایی راحت
 قربان چو آخر شب کنی باشد ستوده خوب تر
 اول که باشد چون شبی هم در میان آخرش
 چون تو روی نزدیک زن بینی زیری صد خطر
 اول میان ماه چون باشد نه گردی گرد زن
 ورنه زیای باشد ترا لازم بود کردن حذر
 فاسق چو از قرآن شوی از زن جدا شود و تر
 خود را آب گرم شوی تا پنهانی در دسر
 خلوت مکن با زن جوان می کن خدرا زیرین
 نزدیک فتن پیر زن باشد همی خورون زیر
 تبخیر در خلوت مرو باشد زیانی مر ترا
 وانی کمی از مغز هر هم روشنی اندر نظر
 گر کس رود سالمه باشد قوی اندر بدن
 و قوی ازاں هم بچهره یابد فواید بیشتر

از خلوت کردن بجهت
 تحت آسمان خیزد بجا با ناس
 پدید آید مصلحت
 باشد و این
 مصلحت اگر چه در ادبیت کثیر است
 غرض از این در نظر
 شایسته است
 از حضرت ابو نعیمه روایت شده است
 پس بگوید که الیه بن زن را خود را رواست
 خود را فروخت که اسیر و مامور است
 یا بگوید که از این عمل منقول است
 باشد و این حدیث بگوید که فرج
 است خوشتر در وقت جماع
 قال السبکی صلوات الله علیه و سلم
 ان رجلاً ساء قال انما

و قتی کہ گشتی مخلم غسلے بکن ہر زن برو
ورنہ شیاطین پیشکے اپنا زگردا کے پس
کامل چوبینی ماہ شد صحبت کن باہل خود
ناقص چوبینی ماہ را منکو حہ در خلوت میر
زن را طلب کن آسپناں ہرگز نازد مردے
آواز نے کس نشنودنار یک باشد آن جس
آسپناں شد کو د کے نے گر بہ باشد نے سگے
بگزیں محلے آسپناں کا سچا باشد چا نور
نزدیک اہل خود مشین پنی چو آسپناں زن
بوسہ مدہ فرزند خود چو آسپناں پنی بے پدر
تسرا خرابی حال شان ناگاہ آپے ازرون
برنما ز گرد و دستہ جملہ جہان کوہ و جس
حالیض چو گرد و عویرے حرمت ہان فرمان اور
چون تو وطنی لپیان کئی صد قہرہ دینار وزر
اورا مکن از خود جدا چو ہو وان کا شہر ان
دوست نگہ دار جملہ تن جز موضع خون منتجبہ
فرزند بد چوں خدا اورا نکولے نہ ہر
مے کہ باشد بر سرش احمد و عید سے خوبتر
از روزا دن ہی ہم دور کن مونس سرش
گرو نہ رست نیکے بخش شاپن چوں باشد ہر

پہچون رسوم جاہلان موئے نداری بر سرش
جدے نداری آ پنجان کان بہت شیطانی

باب چہارم در آداب طعام خوردن گوید

چون طعم خواہی تا خوری در روز شب یک را خور
آن طعم باشد سو تو باقی مرض داں و دروسر

و رجوع چون طعمی خوری آن طعام ان بعلتی
طعمی کہ در سیری خوری آن طعم بخور دل جگر

از پیش خود طعم بخور و در پیش کس متذاز دست
بر وار لقمہ خور و ترے خالی آن را بیشتر

چون طعم خواہی تا خوری اول بشو و سہا
چون طعم خوری ہم بشو آمد چہیں اندر خور

تخظیم خور تو طعام را کو قسمہ لقمہ را
پہلوزدہ بالاے کھٹ افتادہ بیکہ ہم بخور

ریزہ گرفتہ بر زمین بر دار آں را خود بخور
ختم و بدایت لقمہ کن بروز بر لقمہ منظم

علیے کن و در طعم کس ہر شے کہ مانی آن بخور
نئے ترین گوئی بے مزہ نے نسل آن تیز و کر

خواہی شہی بیشک غنی بایہ بیانی بر کراں
تکامل کن و در آن خود چون طعم خوری اکسیر

در ہندی چو گوشت و مرغ است
و این شرک است
صلی اللہ علیہ وسلم من اکل فوق ضلع
قد اکل حراما یعنی گوشت خجیر کہ
بلایے شکم سیر خوردن پس تحقیق کہ
طعم خودہ باشد
طعم خودہ من فی الدنیا باع بوم
افقاند من باع فی الدنیا شیئ بوم
۱۲

۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

کثرت ایادی برکت است تنها مخور مثل دوان ^{چوبایه ۱۲}
طعم چوتنها می خوری شیطان و کلمی نگر ^{نکته ۱۲}
اندر طعام و آب هم ناکه سفتد چون مگس
غوطه بده آنرا بجوش آموز از من این ^{از کشتن ۱۲ بر شستن ۱۲}
گفته است خاتم انبیاء هم اینچنین ای جانمن
بر پر یک دانه زحمت بر دیگرے وارد شمر
چون از غذا فارغ شوی فی الحال خواب کن
راحت بیانی و بدن آسوده گرد و مغز سر
و شب طعامی چون خوری باید روی گامی چپیل
تا تو نگردی زحمتی نه رنج بینی در و سر
چون بر تو آید همان تعظیم کن بسیار ^{بسیار و بشمار ۱۳}
فی الحال کش در پیش او چیزیکه داری خشک تر
در تو گه همان شوی هر جا که جایانی نشین
از میزبان آب نمک خواهش کن هر چه در
شخصه که خواند مر ترا وقتیکه سازد و عوتی
عذر بکن هم معذرت چون بشنوی هم شود شمر
در طعم دانی شبت یا طعم بصر مرده ^{نکته ۱۳}
استجا سر و ف و ف اهل فحشی و عشرت یا خمر ^{نکته ۱۳}
یا ساختند آن طعم را بهر یانه بهر حق
خوانند استجا اغیا بکنت در فقر از جبه

قال ابنی
کثرة الايدي برکت است
طعم چوتنها می خوری شیطان و کلمی نگر
اندر طعام و آب هم ناکه سفتد چون مگس
غوطه بده آنرا بجوش آموز از من این
گفته است خاتم انبیاء هم اینچنین ای جانمن
بر پر یک دانه زحمت بر دیگرے وارد شمر
چون از غذا فارغ شوی فی الحال خواب کن
راحت بیانی و بدن آسوده گرد و مغز سر
و شب طعامی چون خوری باید روی گامی چپیل
تا تو نگردی زحمتی نه رنج بینی در و سر
چون بر تو آید همان تعظیم کن بسیار
فی الحال کش در پیش او چیزیکه داری خشک تر
در تو گه همان شوی هر جا که جایانی نشین
از میزبان آب نمک خواهش کن هر چه در
شخصه که خواند مر ترا وقتیکه سازد و عوتی
عذر بکن هم معذرت چون بشنوی هم شود شمر
در طعم دانی شبت یا طعم بصر مرده
استجا سر و ف و ف اهل فحشی و عشرت یا خمر
یا ساختند آن طعم را بهر یانه بهر حق
خوانند استجا اغیا بکنت در فقر از جبه

از پنبه پوشی جامه را در این بیانی راسته
و تشار باشد پیرین ایزد کن زان سفت تر
کنجواب و خز و پیاچ را باید پوشی هیچ گه
ابریشمی چون رشته شد زان تو بکن کلی حذر
مختار شد از جامه اسپید جامه جان من
تو دور کن از خوشتن هم ز رو و لعل و محضر
کم پوش لشم و چرم را سجده مکن بالائی آن
بر پنبه سجده افضل است نزدیک علما مقبیه
و تشار بندی هفت گز شمله گذاری بر عنق گردن ۱۳
بے شمله باشد بند شے آن بندش شیطان شمر
شمله که باشد با علم آن شمله را روشن بدان
بے علم شمله دان چنان چون خانه تاریک تر
پیرے بماند پاک هم کوتاه پوشی جامه را
این لبس شکل صالحان هم مردم سیکو سیر ۱۴
چون کفش پوشی موزه هم باید که پوشی ز رو و لعل
چون کفش موزه شد سیاه اندوه پنی پیشتر
موزه چو پوشی کفش هم باید که پوشی راست پا
چون تو کشی این هر دو را باید کشی بر عکس تر
پیر که پوشی جامه نو یک کف پیر از آبے مکن
دو باره سوره قدر خوان زان بکن تو جامه

عن ابی سعید الخدری
ان قال سمعت رسول الله علیه و آله یقول ان
امومن انی الاضافه فی الجنبین و ما
علیه فیما بینة و بین اکلین و ما
اسفل من ذاک حتی القاد قال ذاک
تحت ولا یظن ان یوم القیامة الیوم
مرا زاره بطراره ابو اذودان باه
من المشکوة ۱۲
قال رسول الله علیه و آله یقول ان
الکعبین من الارافی الذی راه البخاری ۱۲
قال علی الصلوة فاستلم بالیسار
والیمن و الصلوات ۱۲
صلی علیکم بالعام فانما سبیا الملائکة و انوار
عقل طوکره و راه البیضا فافق شرب الامیان
من المشکوة ۱۲
قال ابی سعید الخدری ان الله لا
یحیب الذین یحیی القتل و ان الله لا
۱۲ ۱۲

انگشتی ز این مپوش از مس از زیر بر هم
 تو دور کن از خوشن خاتم چوبیانی عین زر
 ترک تخم افضل است امرت نباشد چون
 از نقره کن انگشتی حاکم چوشتی نامور

باب هفتم در بیان ذکر کردن و خفتن

در ذکر کردن خواب رویدار گردی ذکر گویند ^{۱۲} که تندی
 باید چسبی با وضوب یار تو یابی شمر
 کوهی نگردی نیم شب از خانه بیرون و مرو
 خفتن چو خواهی شمع کش آوند پوش بند در
 تنهانه چسبی خانه کا بنامه باشد هیچ کس
 آسیب یابی از پری باشد تر از جان خطر
 چون نواد آردی عشاقی الحال خواب بکن
 عاصی شوی و در رخ روی شهباه بگویی چون ^{۱۳} سر
 قیلولم را دان نعمتی هرگز نگیری ترک آن
 راحت بیانی در بدن آسوده گرد و مغز بر سر
 مقدور تا باشد ترا هر گونه خسته بر زمین
 طاعون بیا هم از زمین آید برون جان پدر
 خواب بے کم پنی جان من تبصیر پیرس از عالمان
 نه از کو دوکان لے دشمنان لے از زنان این کفر

در بیان ذکر کردن و خفتن
 در ذکر کردن خواب رویدار گردی ذکر گویند که تندی
 باید چسبی با وضوب یار تو یابی شمر
 کوهی نگردی نیم شب از خانه بیرون و مرو
 خفتن چو خواهی شمع کش آوند پوش بند در
 تنهانه چسبی خانه کا بنامه باشد هیچ کس
 آسیب یابی از پری باشد تر از جان خطر
 چون نواد آردی عشاقی الحال خواب بکن
 عاصی شوی و در رخ روی شهباه بگویی چون سر
 قیلولم را دان نعمتی هرگز نگیری ترک آن
 راحت بیانی در بدن آسوده گرد و مغز بر سر
 مقدور تا باشد ترا هر گونه خسته بر زمین
 طاعون بیا هم از زمین آید برون جان پدر
 خواب بے کم پنی جان من تبصیر پیرس از عالمان
 نه از کو دوکان لے دشمنان لے از زنان این کفر

تَحْفِظُهَا

۴ مجید هم ارمیان جمع دسر

تعبیر کن چون کسے آن خواب نندهم بران
 بد را بگوید خوب چون آن زشت گردد خوب تر
 گردد بگوید خوب را آن خوب بے شک بد بود
 خاندنم چنین اندر کتب دیدم چنین اندر خبر
 منکر مشوار خوابها مروی است از پیغمبران
 چون خواب بینی مصطفیٰ تحقیق دان هم معتبر
 شیطان بصورت مصطفیٰ قدرت ندارد و نشود
 نے سچو کعبہ او شود نے سچو شمس و نے قمر
 جانان سچپی شب جمعہ عاشورا عرفہ عید ہم
 رمضان ز آخر وہ شبے بیشک بیانی شب قدر

احسان مروت پہچان ہرگز سخاوی از شہان
چون توستانی وہ زمین افتادہ باشی پیش در
تعلیل شغل شان مکن آفت بدان غمخواران
راحت بہ پستی اندکے رحمت غدا بہ بیشتر

اشتغال شہدشیک بدان بچوں براتی جامہ جامہ عاریت^{۱۲}

آنکس کہ پوشد عاریت اور اندانی متبر

چون تو غنی بینی بدر بگریز توفی الحال ازو

درویش چون آید نظر آور بہ پیش باحضر

پرہیز از میر و ملک دان زہر قاتل قرب شان

چون تو نشینی بال ملک ہر خطہ بینی صد خطر

تخفیم کن درویش را چیزے بدہ از بہر حق

چون تو رخ گرد و عمر تو وہ چند یابی مال وزر

پرسد از تو چون سخن خدمت کن پاسخ بدہ

بر و در تو شکستہاں دین عظیم تو نگر بہر زر

الطاف سلطان چون کند ہرگز مشو مغروران

شکر کہ سلطان خود دہد آن زہر دانی نے شکر

ز ایشان نیابی راجتے بہرے نیارند بر کسے

زافت ملک آفت بدان احسان شان ختم و قہر

چون تو روی مجلس شہان باید بگردانی بان

سخنے نہ گوئی پیش شان آنی بروی باشی چو کر

۵۱

پیش دروازہ این کتاب

از غورای منہ ۱۲

۵۲

لا یجوز لاحد ان یکرم احد الابرار

دنیاہ لیال من دنیا لا الہ الا اللہ

صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

قال من تو اضع غنی لابرار

دنیاہ ذہبت شد دہینہ

بتان البرالیش آقاں

علیہ الصلوٰۃ والسلام

اسو رفی الدنیافرو ۱۲

ناخوانده بر نشان مرو خواستد چون روحالرو

طاعت بکن فرمان نشان نوع را واجب شمر

عدے کہ یکنہ بادشاہ بہتر زمانہ شخصیت دان

بکند کسے طاعت و راز و عبادت ششم

حد کے اقامت جو انشاء اللہ ہوتی ہے

ان کے لئے ایک چھوٹا سا کمرہ تیار کیا گیا۔

پہاں جیسے کہ وہ کہتا ہے

باب اسم سان سن ق م س ت ر ت ح ق و ق ی ک ا ن

تو چشمه که بخانه حشر تن احوال می آید

ما خلوة خندان خلوة که زنا آید بگردی مشهور

تاوان جو دہتر خلقے بکھن بار سنگ ندہ

خلقے کنہ یاری ترا گردند سر یک داد گر

عقل و معیشت عالم هم یار و یار و زشت بگن

ناشهر گری در جهان یانی بقعه بس مشر

نہی سخن با جملہ کس خلق و مدارا پیشہ کن ۴

تا دوست گردی خالق چون روح در قالب لبش

گن مشورت و رکاب کارے ممکن ہمیشہ مشورت

امور شد و مشورت شد و رسول آن بامور

چون تو ہے بروہ خری اور بدان ہم را خود

والسلامة

فان علي الصلاة
تفقد اطاع الرحمن
يحيي

طابع السلطان
محمد عبد الله
بن عبد العزيز

عليه الصلوة والسلام
الرئيسي شخصيت السيرة

۱۲۱

طیبتی و طبیعتی

استقامت ما بين يدي
الكوحة والسلامة

فصل اول در بیان کلیات

١٥٥

طهارة عينين مكيه
شفاة العينين
الاسماء

سید محمد تقی

مستنداتی اور
الکترنیکی اور
مکتبہ

۹۰

۴۱-۲

مجلس

100

3/17

2000

۱۳۰۰

33-4156

چون اولند عصیان خطا بگذراز و صبر بکن
 آوند گرا و بشکنند یا و نه مگو و بگر ^{یعنی آوند دیگر ۱۲}
 کاسه مفر با آستان رنج شود زان کار ما
 خاصه چو پنی صامتش ^{رویه دار ۱۳} فرمانی کاسه ماقدر
 رنج ممکن هم سایه را بسیار احسان کن برو
 ورنه بدوزخ مژ ترا باشد عذاب ^{سخت ۱۴} تر
 رنج کنی هم سایه را حضرت خدا و را و در
 خانه زمینها ملک آمد چنیس اندر خست
 جمله بزرگان اولیا ایذا تحمل ^{در شمار ۱۵} بیشک
 کردند از همسایگان چند آنکه در حصر
 خدمت بکن تو جمله را خدمت گروی بیشک
 آنکس که خدمت کند خدمت گرو و تاج سر
 است بهایم چون خری گاه و ولید شان ^{شده دی ۱۶} مده
 آبه نماهم بار را بخورند اندک بیشتر
 دانی و دانش بسته گفتن ندانند حال خود
 و ائم بهماند بسته لب شفقت کنی و بچسب

باب بست و حکم در حقوق والدین بر فرزندان

با والدین احسان بکن تا اجر یابی بے عدد
 خدمت تو شان فرضه بدان و نقص هم اند خیر

قال علی الصلوٰۃ والسلام
 من آدمی جاره فخره
 الله ذریعۃ ۱۲

قال ابنه صلی
 الله علیه و آله و سلم
 من خدمت فخره
 قال ۱۳

الله تعالی و فخره
 یک آن لا تعبیرا
 الا ربه و بالوالدین
 احسانا ۱۴ مولوی محمود ۱۵

برادرش از من سیلے گو نہیں اے پیرزن
 مگر قدرت داری سیا خواندہ تراخیر البشر
 گرا و نزار و قدرتے اورا بگو تو اسے بلال
 درخانہ خود نوشسته شو آید بتوشافع حشر
 رفتہ مؤذن مصطفیٰ ابگذار و چون پیغام این
 برخاست شادان شد ضعیف اندر تنیدن این خبر
 او گفت سارم جان فدایر خاک پائی مصطفیٰ
 کردہ عصا و دست خود آمد بفرست نامور
 کردہ سلامش مصطفیٰ ہم خواندہ انکار پیش خود
 افعال جملہ علقمہ کردہ بیال او سرسیر
 گفتا کہ بودہ علقمہ صاحب صلوٰۃ و صوم ہم
 ہم عابد و ہم زاید و بودہ مخفی و مستحسب
 لیکن ز خدمت اے من قاصر ہوا ہے ختم رسل
 زن خویش عزت پاد و کریم میرا پس کہ وقور
 ہرگز نہ کرے گفت من ہی کرو گفت زن شول
 راضی ہم زوین سبب اے شافع روز حشر
 غم و سید زو و ترہیم چہ کن اے بلال
 سوچ ہم علقمہ کن آتش شہید تر
 بجز بکروان پیرزن گفتا کہ اے شہید سالان
 بہر چہ سوزی علقمہ دیند و ام این پسر

فرمود سید گرشوی خستود بر فرزند خود
 هرگز نسوزانم و ریا بدبخت اندر حشر
 شو تو گواه ای مصطفی راضی شدم بر علقمہ
 خستود گشتم این زبان گر جو رکروی با جهر
 فرمود ختم الانبیاء روز و اے صبا اذان
 در باب حال علقمہ بروے بکن نیکو نظر
 چون متقی صاحب اذان آمد بسوے علقمہ
 بشنید کلمہ ز و منور او بود بیرون ز در
 گفته چنین آن علقمہ هستی تو واحد لا شریک
 هست آن محمد بنده تو هم شاه رسول رسپر
 چون بادش نشو و شد بر علقمہ اے جان من
 آنکه کشاده شد زبان آسان شده تلخی ضرر
 آسان شده کندن بر او پس جان بحق تسلیم کرد
 پس مات مات هَذَا شَابِ چوں آمد رسول مظهر
 فرمود سید تا و را غسل و کفن بدهند زود
 کردند سرشے چون نماز آوردندش اندر قبر
 شنید اے یاران من گفته چنین آن مصطفی
 کاربست یار طاعتی الا رضا و اور بدید
 اے بادشاه با کرم مارا چنین توفیق ده
 بکفیم طاعت بے ریا خدایت کنم باور پر

باب بیستم در بیان دامن و دادن قرض میگردد

در و ام نافتی جان من نازنده باشی در جهان
 از و ام شکند دست و پا از دام برو جهان مهر
 مهر گز ندارد و کس و او ای کشیدن جز سه جا
 در غم ^{سرخ} ^{۱۲} به کفن تزویج و خنر یا پس
 چون تو دوی و ای بجس باید دوی قرض حسن
 خواهش میکنم همت بده یاوه مگو دیوان مهر
 و ای مخافه بهر یوس ^{بسیار} زان و ام آفتی در بلا
 اینجاکشی اندوه غم آنجا شوی هم بے و قر
 چون تو بجس و ای نهی نیت بکن ناخواستن
 چون او در لیستان خوشی ورنه بکن کلی حذر ^{خوف} ^{۱۲}
 از دین گریک دانگ بدی بدین خوشتن
 نزدیک حق باشد نکو از صدقه دینار و زر
 صدقه که چون مقبول شد یانی ازان اجر و جزا
 یک جبهه گراز حق کسے یانی کشاکش در خنجر
 از و ام و از خوشتن مستان گے حیرت نفع
 رسته ستانی چون گرد غله مخور بر خصم مهر
 جمله گردان حکم این جانان من نیکو شنو
 کای ستانی چون گرد تو شیر او مهر گز مخور

باب سوم بیان موم سکوت و غایت عطره و سنگ نرید

چون تفری در مجلس ساکت نشین ظاهرش هم
 هرگز گو اوّل سخن پاسخ بده و رو گه

باشی تو ساکت روز و شب چهره بگوهر ذکر حق
سخنی که باشد لغزشش نزد یک حق آن را اجر

سخنے نباشد کاندراں غرضے ترا اسلام و دین بقی من
غرضے معاشی اندر او آن را تو لا یعنی دشمن

غیبت حرام است بیشک و گفتش دوزخ روی
عبدی که در غیبت کنی این است غیبت اکبر

آئینہ گویا می خورد و مزارحمی از بشر
آئینہ گویا می کند حنات و برق رود

غیبت مکن و در سجده بگریز از غیبت کنان
از جنگلی عصیان گناه غیبت بدانی زشت تر

نماس را دان و دوزخی بوی تیا یاد از جنان
هر چند طاعت می کند و آن عشق جمله بدر

دانی موعظ بر زبان جمله بلا آفات
جریم زبان گردند است هم جرم آن این شبیه

کفر سے از و شتر کے از و قلمی و بہتان و ساز و
ہرگز ندیدم در جہان جز خاموشان کس غیب تر ^{میکرد}

قذ نے لگو و پھیکہ کزوے گناہان می شوند

سوفے نزار و متراد و اخل العصبیاں زودتر

کذ بے بگوئی پھیکہ لعنت خدا بر کافران

کاذب نباشد سرخ رو اور نیار و کس نظر

قذ نے لگو مملوک را مقذوف چون باشد بری

حد سے خوری و پھیکہ گشتی سیاہ رو و حشر روز جزا

چون قذف گفتن متراد بر بندگان عادت شود

مرد و گردی از شہادت و سراجی کن نظر

نام کتاب فقہ ۱۲

سو گند ہم غیر از خدا ہرگز نیاری بر زبان

بزرگار گردی و موزخی این سرک باشد خفیہ تر

ہرگز مخور سو گند تو گرچہ خوری از صدق دل

حلاف و روزخ بدان در خشم حق اورا تھر

اول بینی چون کے اور اسلامے زود کن

یابی جزا بجد و عد ہرگز نیاید در حصر

چون تو اسلامے رو کنی اگر مسلم ست رو کن نگو

اورا چو بینی کافر ست گو مثل آن بے بیشتر

سلطان اسلامے برچشم مولا کند بر بندگان

بی بی کنیزک خویش را ہم اغیار مفتقر محتاج ۱۲

تنہا کہ باشد مردے خدمت کند جمیع را

راکت کند بر اعلیٰ مینا کند بر بے بصر

نام کتاب ۱۲

۱۲۵۲

کمال مہم و تہمت و غیبت و ملامت و مہم

لاکذب و قوله تعالیٰ لعنت الله

من کذب مرة فانه ينزل

عليه سبعون الف لعنة

۱۲ قذف و شتاء و از زبان است

گو ای دو نفر و با قرار

قذف بیک و ثبات

شع ۱۲ اسلحه یعنی دشمن

گمرد و الشہادۃ ست

در سراجی و نشسته

معدوم و ما یک سے

گوید سے ذہن پوش

برشتا امبالا معاصبت

بد کنین در قلب ہر کس

کہ ہی از مہم ۱۲

۱۲ قذ قال اللہ تعالیٰ

ما ذا احببتکم بتجھتہ فحبوا

یا حسن منہا ۱۲ ۱۲

۱۲ یعنی مقلد علیکم

د دیادہ ۱۲ مسئلہ چہین

ست کہ اگر کافرے بر مسلم

تفاتی اسلام کند اید کہ در

طوائفی علیکم گوید لفظ

بنظر ۱۲ ۱۲ قذہ

در سلام آنت کہ اعلیٰ

بر از ذہن سبقت نماید در

شع نہ اوست بر اعلیٰ

چنانچہ رسم و دینا ست

این منی و زمت ۱۲

چون عطسه بزند مسلمی تحمید گوید معصیل
گو بر حاکم در حال تو فرض کفایت می تهر
سبقت کنی اگر تو برو تحمید گوئی پیش از آن
در گوش و دندان هم شکم دروے نه بینی ای پسر

بابست جهام در شرم و عیب و غیرت گوید

حاسد نباید نیکی هرگز نیا ساید گه
بخور و حسد طاعات را چون میری تهور در
بگذار که و عجب هم شو خاک پای همگنان
ماند بد و زخ می خورده پس که باشد کینه ور
چون بگوئی عیب کس صد عیب آید پیش تو
مکر و عذر هم کن تا تو توفیقی در سفر
هرگز کن امتیاز اگر چه بود حق سوئے تو
با حوشی و جهان کشی بیانی در صدر

کبر کن با هیچ کس دان جمله را بهتر از خود
چون کبر بکنی با کسی باشی ز کبر آن بدتر
کبر است کار ابله پس باید تو اضع پیشه کن
تا حق بی پروا در آن اندر بیان بحسب و ر
چون پیرو کو دوک مژ ترا آید نظر تعظیمن کن
کو دوک بدانی بے گنه و پیر طاعت پیشتر

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱
۶۱۲
۶۱۳
۶۱۴
۶۱۵
۶۱۶
۶۱۷
۶۱۸
۶۱۹
۶۲۰
۶۲۱
۶۲۲
۶۲۳
۶۲۴
۶۲۵
۶۲۶
۶۲۷
۶۲۸
۶۲۹
۶۳۰
۶۳۱
۶۳۲
۶۳۳
۶۳۴
۶۳۵
۶۳۶
۶۳۷
۶۳۸
۶۳۹
۶۴۰
۶۴۱
۶۴۲
۶۴۳
۶۴۴
۶۴۵
۶۴۶
۶۴۷
۶۴۸
۶۴۹
۶۵۰
۶۵۱
۶۵۲
۶۵۳
۶۵۴
۶۵۵
۶۵۶
۶۵۷
۶۵۸
۶۵۹
۶۶۰
۶۶۱
۶۶۲
۶۶۳
۶۶۴
۶۶۵
۶۶۶
۶۶۷
۶۶۸
۶۶۹
۶۷۰
۶۷۱
۶۷۲
۶۷۳
۶۷۴
۶۷۵
۶۷۶
۶۷۷
۶۷۸
۶۷۹
۶۸۰
۶۸۱
۶۸۲
۶۸۳
۶۸۴
۶۸۵
۶۸۶
۶۸۷
۶۸۸
۶۸۹
۶۹۰
۶۹۱
۶۹۲
۶۹۳
۶۹۴
۶۹۵
۶۹۶
۶۹۷
۶۹۸
۶۹۹
۷۰۰
۷۰۱
۷۰۲
۷۰۳
۷۰۴
۷۰۵
۷۰۶
۷۰۷
۷۰۸
۷۰۹
۷۱۰
۷۱۱
۷۱۲
۷۱۳
۷۱۴
۷۱۵
۷۱۶
۷۱۷
۷۱۸
۷۱۹
۷۲۰
۷۲۱
۷۲۲
۷۲۳
۷۲۴
۷۲۵
۷۲۶
۷۲۷
۷۲۸
۷۲۹
۷۳۰
۷۳۱
۷۳۲
۷۳۳
۷۳۴
۷۳۵
۷۳۶
۷۳۷
۷۳۸
۷۳۹
۷۴۰
۷۴۱
۷۴۲
۷۴۳
۷۴۴
۷۴۵
۷۴۶
۷۴۷
۷۴۸
۷۴۹
۷۵۰
۷۵۱
۷۵۲
۷۵۳
۷۵۴
۷۵۵
۷۵۶
۷۵۷
۷۵۸
۷۵۹
۷۶۰
۷۶۱
۷۶۲
۷۶۳
۷۶۴
۷۶۵
۷۶۶
۷۶۷
۷۶۸
۷۶۹
۷۷۰
۷۷۱
۷۷۲
۷۷۳
۷۷۴
۷۷۵
۷۷۶
۷۷۷
۷۷۸
۷۷۹
۷۸۰
۷۸۱
۷۸۲
۷۸۳
۷۸۴
۷۸۵
۷۸۶
۷۸۷
۷۸۸
۷۸۹
۷۹۰
۷۹۱
۷۹۲
۷۹۳
۷۹۴
۷۹۵
۷۹۶
۷۹۷
۷۹۸
۷۹۹
۸۰۰
۸۰۱
۸۰۲
۸۰۳
۸۰۴
۸۰۵
۸۰۶
۸۰۷
۸۰۸
۸۰۹
۸۱۰
۸۱۱
۸۱۲
۸۱۳
۸۱۴
۸۱۵
۸۱۶
۸۱۷
۸۱۸
۸۱۹
۸۲۰
۸۲۱
۸۲۲
۸۲۳
۸۲۴
۸۲۵
۸۲۶
۸۲۷
۸۲۸
۸۲۹
۸۳۰
۸۳۱
۸۳۲
۸۳۳
۸۳۴
۸۳۵
۸۳۶
۸۳۷
۸۳۸
۸۳۹
۸۴۰
۸۴۱
۸۴۲
۸۴۳
۸۴۴
۸۴۵
۸۴۶
۸۴۷
۸۴۸
۸۴۹
۸۵۰
۸۵۱
۸۵۲
۸۵۳
۸۵۴
۸۵۵
۸۵۶
۸۵۷
۸۵۸
۸۵۹
۸۶۰
۸۶۱
۸۶۲
۸۶۳
۸۶۴
۸۶۵
۸۶۶
۸۶۷
۸۶۸
۸۶۹
۸۷۰
۸۷۱
۸۷۲
۸۷۳
۸۷۴
۸۷۵
۸۷۶
۸۷۷
۸۷۸
۸۷۹
۸۸۰
۸۸۱
۸۸۲
۸۸۳
۸۸۴
۸۸۵
۸۸۶
۸۸۷
۸۸۸
۸۸۹
۸۹۰
۸۹۱
۸۹۲
۸۹۳
۸۹۴
۸۹۵
۸۹۶
۸۹۷
۸۹۸
۸۹۹
۹۰۰
۹۰۱
۹۰۲
۹۰۳
۹۰۴
۹۰۵
۹۰۶
۹۰۷
۹۰۸
۹۰۹
۹۱۰
۹۱۱
۹۱۲
۹۱۳
۹۱۴
۹۱۵
۹۱۶
۹۱۷
۹۱۸
۹۱۹
۹۲۰
۹۲۱
۹۲۲
۹۲۳
۹۲۴
۹۲۵
۹۲۶
۹۲۷
۹۲۸
۹۲۹
۹۳۰
۹۳۱
۹۳۲
۹۳۳
۹۳۴
۹۳۵
۹۳۶
۹۳۷
۹۳۸
۹۳۹
۹۴۰
۹۴۱
۹۴۲
۹۴۳
۹۴۴
۹۴۵
۹۴۶
۹۴۷
۹۴۸
۹۴۹
۹۵۰
۹۵۱
۹۵۲
۹۵۳
۹۵۴
۹۵۵
۹۵۶
۹۵۷
۹۵۸
۹۵۹
۹۶۰
۹۶۱
۹۶۲
۹۶۳
۹۶۴
۹۶۵
۹۶۶
۹۶۷
۹۶۸
۹۶۹
۹۷۰
۹۷۱
۹۷۲
۹۷۳
۹۷۴
۹۷۵
۹۷۶
۹۷۷
۹۷۸
۹۷۹
۹۸۰
۹۸۱
۹۸۲
۹۸۳
۹۸۴
۹۸۵
۹۸۶
۹۸۷
۹۸۸
۹۸۹
۹۹۰
۹۹۱
۹۹۲
۹۹۳
۹۹۴
۹۹۵
۹۹۶
۹۹۷
۹۹۸
۹۹۹
۱۰۰۰

مومن ندارد کینه اندر ورون جان خود
شب چون نرسد جان من کینه نشوید از جگر
هر جا شجر بنید کسی گشته نگوں سوئے زمین
خدمت کند هم گشت خم چون بگذرد تحت آبر
چلے شد بر آسمان کرده تواضع خلق هم
قارون شده زیر زمین چون کرد خن و کبر
چون تو شجر بنی نگوں را کس شده سوئے زمین
آسے همون گرد و چمن شایخے که باشد میوه و

باب بیست و نهم در بیان اخلاص و عبادت و عبادت و عبادت

صوم و صلوة و صدقه هم بهر خدا خالص کنی
نے بهر جنت هور نے بهر خلاصی از سقر
از بهر دنیا عمل بهر جزا عقبے کنی
مزدور باشی پیشکے کامل نیابی این اجر
حق را بیانی انگھے کاسے کنی از بهر او
مخلص چون گشتی جان من بنی خدا را هم
اخلاص دارد کار و کار با اخلاص کن
کفر سے بدان سمع و بانی از امرانی کس تبر
چون و گر گوید یا سببان از بهر راندن و زورا
بزرگار گرد و گرد گو باشد منافع بے خیر

الخلاص ان لا یذخل فی عمل یزاد او نقص لا یمل الخلق ۱۲ من جدید قال قال رسول الله علیه وسلم من سمع الله یقول برای بری و نظریه ۱۲ من المشکوۃ الشکر

دل رانداری ملتفت تازنده از بهر نان
روزی رساند بے منت وار و خزان گنج زر
بخشش ندانی از کسے جز از خدا جان من
چون مر ترا بخشد کسے حق و ملائیک یا بشر
خالق ہیں گوید ترا اندر بلای دہ رضا
ورنہ برو نیز سما خالق طلب جز من دگر
تیکیدہ مکن کار خود مجھے بطاعت ہم مکن
بلعم و ہم بر صیصیا گشتند ملعون خال سر

باب بست و مفتی و بیان صبر و شکر می گوید

فرحت بخوای دامنم اہم بسازی صبر را
ہرگز ندیدم در جہان جز صبر حیرت خو بہتر
صبر ہے بکن در کار از صبر یابی صد فرح
ظالم چو دیدی خصم را صبر بکن یابی ظفر
امید کس در دل مکن امید کن بر خالقے
کو زرق بدید و چشم را طیر و بہائم ہم بشر
ظالم چو ظلمے می کند صبر بکن با کس نگو
از کس سخوای داو خود و ادت و ہتا و ادگر
و ان تصفا بیان صبر را ہم شکر انصف و گر
محکم بکن این ہر دورا مو من بگردی لے سپر

۱۰
بہتر ہم در شکیبایی
در عہد حضرت
موسی علیہ
السلام صبر
۱۱
یا ایہ الذین آمنوا
و صبروا اورا الطور
۱۲
قولی تعالی ان الله
مع الصابرین
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

موجودہ وار نعمتے قیدش بکن و شکر حق
زاید بر آن خواهی اگر شکرے بگوئے نامور
گرچه مراتب معید و داروغنی شاکر لے
او کے رسد با صابران کو صبر بکند و رفقه
شاکر سلیمان گر چه باند رضا ہم سلطنت
او کے رسد با مصطفیٰ کردہ بدر و شتی صبر

باب بیستم در بیان توبه زهدی گوید

توبه بگو امر و ز تو هرگز مکتوف کرداکنم
 شاید بمیری صبحدم فردا نیانی ای سپهر
 توبه کنی از صد قتل فیما مضی آری ندیم
 چون یاد آری آن گنه گرو در خراب و متکسر
 ز یاد بکن دست مزن و در مال دنیا جلن من
 هر زره را با تو بود و فسر و احساب و هم حصر
 گریازمانی از گنه وان گر چه باشد ذره
 نزدیک حق آن بهتر است از طاعت حق و شکر
 گزیده با صدق دل توبه کن از معصیت
 بر رخ نماده ذره زان کردا و ذره ای اثر
 در بند دنیا چون شوی طلبش کنی از هر یک
 محروم مانی از خدا مبغوض گردی منحصر

[illegible]

عصیان بدانی دوستی کردن بدینا هم خطا
 دشمن خداوان آن کسے موبع کہ باشد مال و زر
 فارغ شدی از سیم و زر رستی ز شیطان ستر او
 زاندر شیطان یمن رست و سواس شررے گذر
 اموال دنیا چون کسے جمعی کند دانی سگی
 کو هم شکم پرے کند وان زربدان سنگ مدر
 ویش خواہد مال و زر او را بدان و ویش تو
 هست او معاد و زمین و دیوے بدان تصور
 چون هست دنیا بیوفا و پند او بودن خطا
 و رجوع او وان صد عنا و زمین نہ سو و بل ضرر

باب ست نهم بیان نخل و سما و ایشار و امساک گید

گرو واری خویش را از نخل و از امساک هم
 رسته نشوی یا بی چنان شینی چو مان صدر
 ایشار را هم پیشین چیزے سخا ہی از کسے
 مخطور دانی خواستن دامن لطیف و خوب تر
 صد خند کس از صد فیان بود عمرے و سفر
 کشید نشه هر یکے بود آبک بر یک نفس
 آوداد او را او بد و موند نشه جنگے
 آن آب مانده پچیس آبخا نما ند کس و گر

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

ہم صدر و مسند منزلت محراب محفل جایگاہ
 ایشان کن بر دیگرے گردی تو شخص معتبر
 دشمن خدا شخصے بدان کو پیشہ ساز و بخل را
 محبوب حق دان آن کسے ایشان بکنندیم وز
 ہرگز مہر مال فر و از بہر روز نیست
 آن روز چون آید نرا آن مال گرد و دستر
 از بہر و خیر یا پس مالے مان زیر زمین
 حاجت چو افتد شان گے ہرگز نگوید کس خبر
 ہم بر خدا بسیار شان میری نہیں و او گے
 از کار شان بیغم شوی اندیشہ را از دل ببر
 این مال باشد مار تو آن مال دان ز نار تو
 ز نار فروانار تو این نار بر ز نار تو

باب سی ام تو اضع خلق حسن و نفع رسانیدن خلق را

با خلق ورزش کن نگو تا دوست گردی جملہ را
 بالغز مردان خلق کن بازشت بخوان بیشتر
 آنکس تو اضع می کند با او بکن صد چندان
 و کس تجبری کند صد قہ بدان با او قبر
 چوں تو بخوابی با کسے بودن بیک حادثے
 گر روز را گوید شب ست نہانی پر دین ہم

۵۱
 سما قال اللہ تعالیٰ ان تناوا
 البرحۃ تنفقوا متفقون ۱۱

۵۲
 قوله تعالیٰ و اخضعوا لک
 من اثمک من المؤمنین ۱۲

۵۳
 قال علی علیہ الصلوٰۃ والسلام
 تواضع مع التواضعین

۵۴
 قال التواضع مع التواضعین
 قلنا و کثیر و اجمع التواضعین

۵۵
 قلنا و کثیر و اجمع التواضعین
 قلنا و کثیر و اجمع التواضعین

اگر مردی منکر شود با تو ستیز و دیر دے
 گوید حمایه اسپ گرتازی ست میگوید حمیر
 رنجه مشواند و ده مکن خلقی چو گوید بد ترا
 مخلوق بد را برخدا گفتند ناید در حصیر
 از مدح کس خوش دل مشواند و ده ز دشنامی مکن
 از مدح کس نے نفع تو نے چو کس بکند ضرر
 سخن چو گوئی با کسی بر قدر عقل او بگو
 عالم چو بینی سامع است با او بگو هم دگر
 چون بدانی جاہل ست ہنہ ندارد از سخن
 سخن بگو ہم آسختن در دے کند اثر
 لطف و نرمی کن سخن قصود خریدن چون کنی
 باید فروشی ہمچین تا سود بینی زان بخر
 نفع رسان مخلق را در بند قلع خود مشو
 می کن چنین تا زنده بیشک شوی غیر البشر
 ہرگز ندیدم در کتب نشیندہ ام از عالمی
 نے چون جزائے نافعان باشد جزائے کس دگر
 نانے بدہ و دولش را رستہ شوی در دو جہان
 نظر کے کنی چون برگدابر تو کند حق صد نظر
 در روز و شب سی شصت صد بار نظر حق کنند
 دل تو کجا نامی رود بارے ہیں اے بے بصر

قال علیہ السلام انکلو الناس فی قدر خود ہم ۱۲
 قال علیہ السلام انکلو الناس فی قدر خود ہم ۱۲

ربنجه یکن دروے بخش راحت رسال خلق را

این کار و ادوار داجر مازین نیست کله خوبتر

شوستگ زیرین آسپار بنجه بخش تفسیر

ورنه چو غیر مسخره ناله طلب از ور بدر

خوش وقت آن مرغی که او افتد بدمه مرده

اورا فروشد نان خرد بد بد بزن دختر پسر

سایک چو آید پیش در از تو بخوابد ناله

منه کنی چون نان از و یا خود کنی اورا نه

گوید خدا نان خواستم مارا نداده نمه

از در چورانی سایک گوید مارا نداده زور

چون تو برانی سایک زو بازواری نمه

یانی عذابه زین گنه سالی هزاره در سفر

چون پیشه بکنی نان و پی و بهشت یانی منزلت

خلعت بگیری از خدا تا به پی بر فرق هر

سایک چو آید بدیدان از حق تعالی برورت

صد چند کن تعظیم آن اورا به بخشه ماقدر

ایستام را پرور یسه ناله بد هم جامه را

هر لحظه کن شفقت برو تا یاد نایشان پدر

خدمت کند چو مرده باشد چو خادم پیش تو

باید نوازی هر زمان اورا بدان نور البصر

۱۵
قال ابنی من الله علیہ وسلم
الوجه الجنته الجواز و
الجواز الذی جمع منه ۱۶

۱۶
جک زدن و محد کردن
قال الله تعالی و اما السائل
علاضه ۱۲

۱۷
درین باب حدیثی طویل در
مشکوٰۃ شریف در باب
عقاب المؤمن آمده است

۱۸
و این حدیث درین کتاب
مستفاد است

۱۹
بجای مصدر - ای چو
ناله دادن کنی ۱۲ مصنف ۱۶

گر یک نان پیش آورند تو لقمہ لقمہ بخش کن
یانی فضیلت بیشتر آن ہر دوراتہا مخور
ابن حکمہا بر اغنیائے برفیق و گرسنہ
او خود بود محتاج نان نانے کجا بد و گر

بات سی و یکم در بیان حلم و غضب گوید

حلمے بکن با جملگی مجبوب گروی بیشکے
ہرگز نباشد نزد حق از حلم چیزے خوبتر
جامل جو گوید بدتر از حلمے بکن چیزے مگو
خلفے ترا تا صبر شود بکند یاری یک و گر
مردم چو خوانند علمہا عالم شوند اندر جہان
حلمے نباشد چون در او شجرے بدانی بے ثمر
خشمے ممکن نہ چاکس غاشم کند ^{۱۲} بدان مغضوب حق
چوں بر تو بکند کس غضب بخنی گوی کن صبر
عضوی بکن بر مردمان خشمیکہ داری خورسرو
تا میچاکس نزدیک حق چوں تو نباشد دوست
خشمے بیاید چوں ترا کو ہے نماید نزد تو
آن خشم چون خوروی فرو یابی مرز شہد و شکر
وان اہل جنت آن کسے درو چو پستی این صفت
تا کہ کند خشمے بخش ہم باز آید زود تر

قولہ تعالیٰ
ذیالجلت من اللہ کنت
لہم کونکنت فظا غلیظا تعلیہ
الانفسو من حولک فاعف
عنہم ۱۲ قال اللہ
تعالیٰ واکفا طہین الغلیظ
الغافین عن الناس واللہ
حب احسنین ۱۲ من
ابی حمیرہ رضی اللہ عنہ قال
قال رسول اللہ علیہ وسلم
بیس اللہ بد اللہ عند اللہ الشری
الای یک اللہ اللہ فقلنا
من الشکوۃ الشریع
قول خذ تبعاعے خدا انقدود
امر بالمعروف و نہی عن
لین والبیض ۱۲

پہون علم کس را و ادحق با علم شد آن منتظم

پھول اور بناتھ بیغے اندر جہاں مری سے دگر

ختمی کہ آید مرزا استادہ باشی می نشین

و شسته باشی خبیث تو الا باب سرو تر

ختمی کہ بجنی روزیر آتاشب نباشی همچیان

خشنود کن معصوب یابی جزا ہے بدبخت تر

جائیکہ خصمے بد بود کشتن میں خواهد ترا

علمی مکن گرد و زیان می کن جوایش سخت تر

باب سی و دوم بیان امر از معروف و نهی و از منکر گوید

شد امر معروف فرض هم شدنی از منکره می

برجہ المؤمنین پیر و جوان ہم بندہ محمدؐ ۱۳۲۵

تذکیر آنچه چون بشنوی از گوش دل نیکو شنو

زشتے بگویدا جن خدّہ صفا و ع ما کد

ہند ہے چو گوید عالمے آن را بعد عزت سحر

اور مسیح اولیٰ طرے میں در علم اویسی میں لفظ
انام کہ انام منہو ایک عداو

انامررون یا مسیح پوان مسیح و ت مسیحی لند
نگزارام و منیع ہر از ویسے بکم: یکا حذر

بند را فروغ هم آئے ہیں یہی
یہ تادی اولا بدہ مغوشہ را

پسیندوہ صاحبہ پرانے زمانے کی ایک عورت تھی۔

پس پیدہ ستر سال سنو ہر ستر پندرہ

الحديث العلم والتعليم والحلم
العلم والمليح مع العلم
الحديث العلم والتعليم والحلم

بالتحقيق والتحليل
رسول الله صلى الله عليه وسلم

الحمد لله الذي
عليه وسلم من
أولئك الذين

فان لم يستطع ذلك
رواه ابن اسلم عن المشكوة
رواه ابن اسلم عن المشكوة
رواه ابن اسلم عن المشكوة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مفتی سید محمد رفیع الدین صاحب
لکھنؤ، اتر پردیش

پیشی پسینہ
بغلی زانی
الکھنڈ اور آنجنو کی سبب

پیشو
پیشو

مجلسه ۱۲

من قال

سرگین گلابہ منع شد کہ گل مکن و پوار را
 سرگین گلابہ چون کنی گرد و ملاک منتظر
 پاجاک پیر تو دیگان گر چہ بشود خاکسترے
 گوید نجس آن خاک را یوسف امام معتبر
 از شہر بعضی مردمان بکنند عصیان ہم گنہ
 مانع نکرد و بگران گیر و بلاشان عام تر
 ترک کنی معروف رائے ہی از منکر سنی
 افتی تو ہم اندر بلا خود رایکے زیشان شمر

باب سوم در بیان سماع و قس و سرومی گوید

وان لغتہ صوت حسن ہم بخشش از حضرت خدا
 تو زینوا الحاکم بر خوان حدیث مشہور
 آواز خوش جان بشنود و خوش سدا عاشق شود
 خواہد خستین جائے خود قصدے کند سرومی بر
 روزے کند کاید بروں قالب بگمزد و منش
 این نوع را تو رقص خوان تا کے ترا باشد خبر
 سر خدا دانی سماع محروم زین نعمت ہے
 مروان بداند قیمتش نامر و کے و اند قدر
 اور را سماع باشد روا آنکس کہ میر نقش او
 چاہے بود زندہ در و درتہ ترا بہتر خذر

۵۱
یعنی فاکستر با جاک
 نزدیک امام پور دست
 کر شگرد امام اعظم
 اندر جس ست امام

۵۲
فی تعال النبی علیہ السلام
 عینہ وسلم زینوا الحاکم
 فان الصوت یزدید
 فی القرائۃ

۵۳
یعنی بکبر شنیدن
 آواز خوش دل بسوس
 مشتاق حقیقی و اصل
 شدن سے خواہد بہر
 حیدر علی

۵۴
یعنی علمادین بسیار اختلاف
 کردہ اند ۱۲

حضرت خدایہ مسلیمہ سی صد نظر روزے کند

شطرنج بازان زین نظر محروم دانی ایسے سپر

شطرنج بازی شافعہ لایا بس گوید آں زبان

گروی نباشد در میان فحشے نگویند یک دگر

چون کس سلمے می دهد گوید علیک اور اروان

لے فوت وقتے زوشو و باشد ازان لے مفتخر

تعلیم غزوے کا فران باشد ہیں اصلی غرض

وز بہر دفع ناخوشی یک ساعتے اسے نامور

گروے چو باشد در میان مخطوٹ مطلق آں زمان

در لہو بازی مردمان بینی بکن شان صدر جبر

بازی کبوتر ہم کن مرود و گروی در شرع

چون نو پرانی آن زبان ملعون شوی ہم خاکس

ایسے دوانی یا شتر تیرے فرستی یاد وی

دانی روا این چیز نا گروی دین جایز نگر

شرط گروہر و طرف پیشک حرام ست جان من

دانی حلال از یک طرف آید میان ثالث نقص

ہر گم کبوتر پائے پرانی خرو سے تلج ہر

از خود کن ہر دو جدا نا دیو ناید خانہ در

شکرہ پرانی دایما از بہر صید ہر زبان

این وجہ پاکان میکن شکاری شہ لہ

۱۰
بازمانی دوس کے گویا ہیں
جہت کو حق آں بازی آموختن عزت
چہارے باشد حال ملاطفت
شہادت و شریعت مسیح نیست
مجدد باقی نماز و شہادت الحق یعنی
بسیرونی الحاق و الفرس دنی و فصل
یعنی اری و فی الشیء العبد و الامام جند کائن
البدل معلومین ملک و اصحاب بقول اصحاب
الاطلاق سبکک فتح کما فان سبقتے لکے
کائن کائن البدل من الجاہلین لا یجوز
ان ان یکن شیخا ثالث و رکن و یستقام
فما اعطیہ ان سبقاء
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

ماه محرم زربین اندر صفر پیش آید
 اول ربیع آب روان آخر غنم لے مہ نگر
 اول جمادی نقرہ ہیں سپرے نگر و آخرین
 ماه رجب مصحف ہیں شعبان گیاه سبز تر
 شمشیر در رمضان نگر شوال جامہ سبز ہیں
 ذی القعدہ بینی کو دے ذی الحجہ و خضر خوشتر
 از سال اول روزہ را روزہ پداری جان من
 در روز آخر سال ہم نیت یکن یابی احسب
 اول خمیس از رجب نیت یکن تو روزہ دار
 می کن نمازے تا عشاء افطار آنکہ اسے پسر
 چون تو گذاری اینچیں رشتہ شوی در و جهان
 رضوان کند خدمت ترا قصرے بیانی از گھر
 نصف رجب طعمی یکن امساک ہم میخوای دعا
 الحاج کن در خواندش یابی اجابت زودتر
 غسل یکن اول رجب ہم در بیان و آخرش
 تا پاک گردی از گنہ اکنون شوی زاوہ ز سر
 رمضان بخوان قرآن بسے شعبان بخوان صلوات را
 اندر رجب غفران طلب شب روزه بجان پی
 چون شب برات آید یکن دو چیز را از جان مود
 غسل یکن ستر ہم بیدار باشی تا فجر

۱۰
 یعنی آخر روزہ ماه و غنای
 ۱۱
 یعنی غایب اول شب
 ۱۲
 جو کہ از ماه رجب در آمد
 ۱۳
 آن را بیلد از غایب گویند
 ۱۴
 یعنی عادی تن بدو
 ۱۵
 حق صلوات دعا و کمال
 ۱۶
 حق صلوات دعا و کمال
 ۱۷
 حق صلوات دعا و کمال
 ۱۸
 حق صلوات دعا و کمال
 ۱۹
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۰
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۱
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۲
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۳
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۴
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۵
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۶
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۷
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۸
 حق صلوات دعا و کمال
 ۲۹
 حق صلوات دعا و کمال
 ۳۰
 حق صلوات دعا و کمال

روز زحل ماهی بزین بهر شکایه روبرون
 آهویایی گرگ هم افتد شکارے بیشتر
 می کن عمارت و واحد باشد مبارک مرترا
 باغ و زراعت رود هم چاهے ^{یکشنبه} بجوی کن جفر
 عزم سفر واری اگر خواهی روی بروستان
 مختار شد جهان من از روزماروز ^{دوشنبه} ششم
 قصد و حجامت چون کنی روز شنبه کن بے
 میخ را خون ریزوان ساعات او بمیول شکر
 چون تو نجوای دارے بخوری برائے رحمتے
 از بهر آن مختار شد روز عطارد لے پر
 چون مرترا کاسے بود سلطان مینی یا ملک
 تا حاجت کرد و واپس ^{پنجشنبه} شتری وار و اثر
 روز جمعه ترو بیج کن هم باز نان کن خلوتے
 یایی جزا از حدیرون حضرت خدا بد پس
 روز زحل میخ هم گر تو بپوشی جامه نو
 یا قطع بجنی هم بری آید مصیبت بیشتر
 و سال دانی پیشکے اثنا عشر روز ^{پنجشنبه} خمس
 غافل مشوزان روزها از جمله کارے کن حذر
 ماه محرم یا زده هم از صفر ده هم بدان
 از شهر اول چارے هم از ده آخر ششم

له

نور شینر شنبه جاع

تر قطع کنی ۱۱

اسیات

چون عزم نور از مسلمان
 از شنبه بود ملکین و پیران
 تا پیش رفتن دود و سیاه
 نه دین و یاد و دلمه بشند
 نه چهارشنبه شاد و باشد
 پنجشنبه زخم آذ و او باشد
 زخمه کج و کدایی
 شنبه بخ و غم فاعال
 یایی

اول جمادی بیست و هفتیم بیت و از آخرش
 نیز از رجب و ان بیست و دومیم بیت و شصت و یکم
 رمضان چهارم ماه شد شوال را هفتمیم بجو
 ذی القعدة هفتمیم بست و ان فی الحجه هفتمیم پس
 و رغه ثالث پنجیم بابست و پنجم شانه زده
 کاسے مکن جائے مرو و خالی بنائند از نظر
 و رسوم و هفتمیم سیزدهیم هم شرویم بابست و سه
 هم بست و هفتمیم جان من کاسے مکن خاصه سفر

باب سی و هفتم در بیان پیری و جوانی مگر می ی

چون در چهل و هفت عمرت رسد کمال نشینی یکدمی
 بگذارد عصیان هم کنه طاعت عبادت مشیت
 گر تو نباشی این چنین بر عکس بکنی کار را
 طاعت کم عصیان بسے شو ساخته بهر سفر
 غالب چیات آدمی از شصت تا هفتاد و ان
 کردی بیازی ثلث کم ثلثه زمستی پنجم
 ثلثه که مانده آخرین در و سه بدان آفت بلا
 گم با و گیر و دست و پا صد بار رونے و در و
 صحت نیانی یک نفس در و بلا در هر زمان
 شهبانیا بد خواب خوش فریاد بکنی تا سحر

۲۱
 بارگاه کرامت و کمال
 کابل شری از گناه کردن و دیگر گشت است
 غوی داکتول خدیو افغانه کبابی اندوختن
 شادی چو کبریا کرم صلعم فرمود و کبریا کبریا
 سادگی رسیده باشد و اعمال نیکش و بدی
 غالب بنامند و بدی که آن شخص مقرر کند
 خانه خود را در دوزخ ۱۲

۲۲
 فی کمال کمال من نفس و شکسته
 افلا یفصلون ۱۲
 ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

تپ و بدن لازم بود سر ما و لرزه و امسا
 باضم نیاید نمانجی در چشم کم کرد و منظر
 بهر مصالح پیش او هرگز نیاید مردی
 رسوا شود بر اهل خود حرمت ندارد و کس و قر
 فحش نداند آسپندان سخن نمائند یاد او
 دشمن ندارد باک از او هر روز عیش منکدر
 گریه و سوئے بخت در حال از نفرت کند
 خوابان و هم شکریه لبان شنیدند از او و دورتر
 اسپید موت چون شود گردند خوابان منہزم
 پیری نگردد تپتی ورنه چرا از او حذر
 گر شاه باشد کمال جملہ جهان در ضبط او
 ذوق نه اورا راستی چون پیر باشد نگرسد
 بر پیر کس رانی نظرنے کس بر و حرمت کند
 نماند او را مردمان جز رازق جن و بشر
 چون پیر گردد مردی بکند خدا حضرت خدا
 باریک شد هم استخوان اسپید موت شد ز سر
 از کس سخن ہم شنوی چیزے نہ بینی در نظر
 رونے نداری دست و پا شکست ہرہ از کمر نہ
 آن مشک چون کافور شد و آن ارغوان چون ارغوان
 شد نیز قامت چون کمان گشتہ تنے همچون و تنہ

پیری و صوفیہ و کلمہ ام ۷۲

ملکیست ز حمت جان من هر کس کجاشایان او
ایوب داند قدر آن جبر جیس و یونس غم نامور
صد گونه نعمت و نعمان دارند پس اندر جهان
از بهر زانے دوستان باشند چیران منتظر
واند خاصان قدر این محبوب عالمان شد ازو
ماهی چه داند قدر عشق پروانه دارد این خبر
گر موی منی اندر جهان در خود دنیا بد زین یک
کمال نه دانی مونس ایمان او اندر خطر
ورتن نه بیند علت قنوت بمال غیبت تن
نه ظلمه او را کند خوار و خجل هم بے وقور
چون غم بخواند بنده را سازد یک از دوستان
شکسته بتن حرم بدل مال نه بیند و نظر
بر تخت شاهی چار صد ساله بودست فرعون سگ
بیارگاه او نشد نه وید وقت او ضرر
صحت چو یابی شکر گوز حمت چو بنی صبر کن
با کس بگویند ز حمتی تا بگذرد مدت سفر
دار و طلب هم بعد آن یکجه مکن بر وار وے
تقصیر و در وار مکن جز حق بدان شافی و گر
از صبر یابی گنجه پوشی مصائب در دو غم
اظهار چوں بکنی تو این چندان نیابی از اجر

۱۵
المن لا یجوز من نقد و عقده
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

گر ترا وقت رسد رنج و مصیبت یار کن
 جمله مصائب بجهان پیغمبر حق و بشر
 گر چیزی ع و فزع میکنی اندر مصیبت رنج خود
 سوخته ندارد و مر ترا محروم بانی از اجر
 از آه و ناله غم هم شک جیوت و خدش خد
 از تنف شموئی ریش و سر باید کنی کلی حذر
 شو گمان چون باطلان خفتن زمین ترک سخن
 ماندن گرسنه روز و شب تهاش تن در حجر
 تاریک کردن خانه را نه شمع را فروختن
 نه سخن رقتن هیچکس ترک کلامه بام و در
 بریکای بی از کارا ترک تجارت زر و زر
 با جامه بودن بیکمین کردن کبودی یا حاضر
 اندر مصائب جمله را از مرد باشد خواه زن
 محظور آید بر بنه در شرع کردن فرق سر
 الا که باشد غلامی که مردنش ظاهر شود
 اسلام اندر رخنه جزا و نه بند کس دیگر
 هر اندیشه کاندیر جهان آید به پیشیت جانمن
 شمع بهیر و یا شود جی ز نعل منکسر
 و بگرشوی چون گرسنه یا ظالمی ایذا کند
 دانی مصائب جمله را راجع شوی بکلی حذر

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

آیند هر يك مُردگان خصيت گرفته از خدا
گویند را ز خویش را حزن و فرح راحت نظر
بیند حال و ز خود را ز خویش واقربا
گویند بازاری و عیایا بدو عیایانی خط
هر کوز بهر حق دهد صدقه بروح مُردگان
یابد جزا روحش از ان او هم شود زان بهر ور
احوال را از خویش تن گویند با حشرت بس
ماور پدر هم اخوان هر کوز و دختر پسر
گنبد کن برگزینان قنبره نه حشره
بان و زرد باران سدر و گنبد شیک حذر ناخیز
میدان زیارت سنتت میکن زیارت بود شب
مهر و سیم مفتی وان بدعتی می کن حذر
از بهر اهل مرده را طعمه بکن از جان و دل
پس هر دم یانی جزا جانان بده دینار زر
پس مرده سازی طعام را چون سوم بیستم حمل
باید پی در پیش او رفته باشد معتبر

باب چهارم در بیان احکام شهادت میگوید

چون کشته گردد مسلم در راه حق با کافران
با ظالمه عدا گشته خواهی به تیغ و یا تیر

۱۰
عجل الی میهمین الراج
و نظیر الاطراف علی قبر المؤمن
سفینه لوفیه الاموات
خارج دلائل آمده که
صحیح که هر کوزت
میگوید پس آنگاه اندر
میدان گل و خوشه که برگزینان
بیشتر کرده است و بعضی
او هیچ میگوید
میگویند تا آنکه از است
مرده است بعد از آن اودی
چون بیفتد بر زمین میگوید
حق تو را بگویم و دان
من شایع
غشوه سینه
ایضا عالم فیه
علم

سرگز گیس را و رجنان و نیا نباشد آرزو
 الا شهید را و حق گر چه بیاد شک زر
 چون مومنی از صدق دل خواهد شهادت از خدا
 یابد چو شهید او رجته میر و تپ یا در و سر
 شهید اگوار مردگان و در دل می پندار این سخن
 اندر جنان چون زندگان بخورند شربت هم نمر

باب چهل و یکم بیان اسباب میزانی و مدبری می گوید

اسباب فقر و مدبری چل چیز تو میدان لقین
 مسطورین اندر کتب راوی است جعفر معتبر
 طعمی مخور باشی جنب آبے مخور از نایر سه
 هم دور کن از خویشان آوند مانے مشک
 بولے مکن هم برهنه جاروب و شربها مزن
 گذار هم آوند را جانان من بکشاده سر
 نه زن بگیر نام شوئی نه شوی گیر نام زن
 نه نام ماورے پدر خوانند و خضر یا پس
 طعمی مخور هم بے ادب نه بد و عا فرزند را
 پر کاله باشد ناهان را زور ویشان مخور
 قائم نیوشی جان من شلوار را و ر هچک
 رشته بند ی پاک هم گوشه نگیری از بشر

۱۰
 یعنی شهید را و حق
 تمام از حدی و نیک کنه چنانچه از حدی
 بلع و عا عرض سازد که را را بد نیاید و درین
 که یکبار آفتاب از خورشید و از دور و نزدیک
 فارغند یک ۱۱ مص
 و لا تحسین الدین و تعلق فی سبیل الله اسرار ال
 ۱۲ ۱۳ ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

وز خشک موشانه کن استاد و باشی هم کن
 شانه شکسته چوک شود از وے بکن سگی حذر
 مقراض مواند شمرگاه مستان گی جانان
 هم موعے را بر شمرگاه از چل نداری بیشتر
 وریش پیران هم مرد بر شمرگاه هم مشین
 تحلیل دندان هم کن هر چو نکه باشد از شجر
 وقتے نسوزی پوستے از سیر خواهی از بصل
 چون عنکبوتے بنگری از خانه کن بیرون در
 زنده سپس متعلکن بیرون نے در نماز کے کالی
 با کذب هم عادت کن نے در فرجے کن نظر
 وقتے که شونی دست و روشک کن با دامن
 پوشیده دوزی جامه چون بد بر شوی جان پدر
 چون لو گذاری فجر را زودے میا مسجد برن
 کردی بفاقه مبتلا آید به پیشیت صد ضرر
 خوابے کنی در صبحم او بار آید پیش تو
 با کار وے ناخن مبر نے هم بدندان اکیس
 تخم شگافی خربزه صد فاقه آید پیش تو
 سو کند بخوری راست چون روزیت کردی کمتر
 در نقطه تنگی هم کن فرزند اهل خویش را
 دستے نه شسته چون بخوری بر و ذر تو هم مال وزیر

۵

استاد و مخف آستانه

ست که در سندی و بلیز

گویند ۵۲

قال الله تعالى واذ قامو

الصلوة قاموا سانی ۱۲

۵۳ الا لعنة الله

على الكاذبین ۱۲

۵۴ من ابی هریره و

قال قال رسول الله

انواکم جعلهم اقله

تحت ایدیکم فمن جعل

الله اقله تحت برکت طهر

عابا کل وایلیب مالیس

ولا مکلفه من العمل

ایغوب فلیا علیہ من

المشکوة ۱۲

کاسه و صحنک زود شو چون تو غوری طعمی درو
شیطان به پیش چون همی لیسد و را جان بد
جنگ خصومت گفتگو در خانه کردن روز و شب
از تو گریز و رزق تو هرگز نیاید پیش در
هر چل که گفتم مر ترا بنویس اندر جان و دل
مختار جانم کردی که هر روزیانی صد گهر

۵

ایام حیض سه روز است

از همراه سبزه و هم

چهاردهم و پانزدهم

چنانچه در حدیث آمده

عن ابی در ذم طالق

قال رسول الله صلعم یا

ایا در اذاعت من الشهر

ثلاثة ایام قسم ثلاث

عشرة و اربع عشرة

و خمس عشرة و اربع و النترندی

والنها فی من المکرة

شهر لیف ۱۲ -

باب چهل و دوم در بیان تو نگر می گوید

اسباب ثروت جملی تنی چیز دانی بیشک
گر تو کنی آن چیزها کنجی بیانی بیشتر
دام گذاری چاشت را ترکش گیری هیچک
روزه بداری بیض را باشی بخانه یا سفر
پیوسته خیزی صبحم هرگز نخشی آن زبان
تسبیح گوئی ذکر هم غفران بخشی هر حجر
شکر خدا گوهر زمان مصحف سحر از مال خود
میخری کمان تازی همی خدمت بکن مادر پدر
سوره جمعه شبها بخوان میخوان منتر قل روز و شب
وایم بخوانی واقعه از بعد مغرب خوب تر
موزه چو پوشی کفش پایا بد که پوشی زر و را
ناخن چو خواهی گری در روز بخت نه بر

بخوان

چُون تو پُوشی خاتھے پوش از عقیق ای جان من
 بچوب خواہد دست تو دستے بدہ مقصد بر
 غمہ سے کہ بکنی پاکے نقش کن ای جان من
 چاروٹ و مسجد بزن مالے بیانی بیشتر
 جتے بکن از ہر حق می کن زیارت مصطفیٰ
 اندر تجارت صدق را کن پیشواؤں ہر
 درخانہ داری سرکہ ما خالی کن خانہ ازو
 برکت چو خواہی مال را ردگو سفندے زودخر
 غسل جموعہ ائم بکن خاصہ کہ غسل اربعہ
 و روز عاشورہ بیز اضعاف آیام و گہ
 آمیز جو گندم بہم آنگہ از ان نانے پسز
 غلہ کہ واری کیل کن از وزن کن کلی حذر
 و ستے بشو طعمے بخور گروی تو نگر بیشکے
 تنہا چو باشی زن بکن بسیار پانی مال و زر
 ہستی کہ گفتم پیش تو نشد اجماع کن عمل
 تخلیل دندان ہم بکن بنویس اندر دل حکم

باب چہل و سوم در بیان موجبات بہشت

جنت مقامے صالحان انگاہ یابی جانمن
بجی عمل انبہر آن ہر روز گاسے خوب تر

قال الله تعالى اذ اذنا
 بالعلمين العبدان مشكوا
 من اهل بيته رايت آده است بافت
 بدعي كاين طمان بهشت عالمه
 سجااست و خيمه كرم آناه
 باور داشت كه حج خانه
 بيايد چنان كه يك عالمه
 با خود من راه بافت
 چون اين شرايط موجود
 بزرگ آن موجود شريف
 استند و فرموده خدا
 و سكوني و چنان
 بزرگ اگر فراموش بودي
 پس خداست كه
 بياورد و نغذ باند
 في الشارق قال النبي
 من مني مني مني
 في الدنيا

اعمالِ جنتِ دان بسے حد سے نزار و ہم حصر
 زانِ جملہ گویم پیش تو آن بیت و ہفت سیر
 اول بگوئی کلمہ را از صدقِ دل ہم خالصاً
 باشد بران ثابت قدم مدتِ حیاتِ از عمر
 شادی رسان بر مومنان طعمے ہدہ او بہر حق
 پوشی لباسِ مغفرت آئی بختِ بہست در
 بہان را اکرام کن غزوے بکن با کافران
 بہرے بگوید چون کسے آن سرکشِ بر شہر
 زحمت چو ایدیش تو ہر گر گویا آدمی
 جملہ مصائبِ تنجین داری نہال اندر جگہ
 صالح جو بکنی کار با ہوشی و در جنان
 احسان بکن با آن کسے گویا تو کردہ بدتر
 اندر سوادِ جان و دل درویش مسکین جاوہ
 فرامی کاسے نفس را از کارِ رائے سخت تر
 داری نگہ فرج از زنا فحشے نیاری بر زبان
 مخطور شبہ طعم را یابی از ان بکنی حذر
 ہمسایہ پرسی و ایما باشد بشادی یا بغم
 بیمار را پرسی بسے خشتِ بیانی بسے پسر
 خشمے فرو خور جان من عفوے بکن بر مہمان
 با صوفیان ایم نشین ذکرے بگو شام و سحر

۱۲
 قال علی الصلوۃ والاعتقاد
 قال لا اشد دخل الجنة
 صاحب دارالاعتقاد ابی الجبار
 قال علی الصلوۃ والسلام
 قال سونی تلیکون فیین
 قال سونی تلیکون فیین
 الیہ را فیہا ۱۲
 سیاہا جگر دین اوست
 کہ درویش مسکین
 را در دل و جان خود
 میلے وہ
 ایشان را عزیز
 شہر سودی غلام محمد
 صاحب
 ۱۲
 ۱۲
 قال اللہ تعالیٰ
 والکافین من الناس
 ۱۲
 ۱۲
 ۱۲
 ۱۲

۱۰

بیشتر رنگ زرد و صورت

داقتن ۱۱ قال اللہ تعالیٰ

و اما بسبب ان ظاہر ۱۲

۱۳ قولہ تعالیٰ عن شامہ

ولا تنابزوا بالانساب

۱۴ عن عبد اللہ بن

الحارث ابن جزی قال

قال رسول اللہ صلی

ان فی النار حیات

کامثال الجنۃ تسبح

احدین اللہ فیہ و تبارک

اربعین خلیفہ او ان فی

النار عقارب کامثال

سبحان اللہ و تسبح احد

بہن السعۃ محمد صلی

اربعین خلیفہ رواہ احد

من مشکوٰۃ ۱۵

امرے خدا نار و بجا باشد مصاحب فاسقان

تحقیق کند بر اہل دین بر سائلان کردہ مختصر ۱۶

ترک جماعت ہم جمعہ عمداً بکیر و جان من

نے رو اسلامی او کند تمام باشد بے خبر

و امے ستاند از کسے ہرگز نخواستہ تا دھند

گوید تنابہ و رقب کس را چو بیند از بشر

اندر مناسی چمکی بکند دلیری ما بے

ہمان بدارد دشمنی آید چو اورا پیش در

نوحہ کند بر مر و گان سینہ خراشد حد و خط

پارہ کند ہم جاہل یا خود تراشد موئے سر

بخورد و بلوا و دایماد پس بدی گوید تر

بکند حسد بر چمکی از کبر نارد کس نظر

اسباب و فزع بچہ دست گفتن شمر و کواں

گرد و ہزاراں از ہر ورق و قتی کہ گویم مختصر

ناگہ ازان و فزع اگر مقدار یکسر سوزنے

گرد و کشادہ و بر جہان میزند از کرمی بشر

بیشتر از اول وصف را کان ہست اسلانی ہنہ

مالان در و چون از دہا کردم در و چون شتر

و ہماے کثروم نیزہ پاچول پر زہر ہا گوناگون

پس ہست سی صد قلعا و ہر قسے پُر از زہر

له

در حدیث آمده

که اگر گریه حقانه

نفسان کند بر

اونفیب باید کرد

کار و باز آید یعنی

عذاب سختی برگرد

باید کرد و اگر از آن

نیزد کنند این

افضلترین نیکبخت

چونکه رسول خدا

فرموده ارحموا

ترحموا یعنی رحم

کنید بر خلق خدا

تا دم کرده شودید

شما ۱۲

نور محمد

خشنه بکن فرزند را چون هفت ساله او شود
بیانی ثواب از خدا چند آنکه نیاید و حصص

حلقه بکن در شمرگاه باید نداری تا چهل

فاسخ چو از حاجت شوی سنگ بگردان باید

این از کلمات حاجت برآور

آب بکن اندر دلمان هم آب بینی در وضوء

هر ده که گفتیم پیش تو بادش بکن ای نامور

قصد لواطت چون کند کس با کینزک یا حرم

باشد روا او را کشد دفعه کند از خود ضرر

باشد روا منکوحه را هم شوی گشتن در شرع

در حیض چون قصد کند خفته نثار و از قدر

هم بچنین باشد روا اگر قصد کشتن کس کند

او را کشد پیش از آن واجب نه چیز است

پنج بدان از موزیاں باشد در حل و حرم

کز نوم چهارم موش هم اندر مشرق کن نظر

زراغ وحداده و کلب هم مرموز گرد و هر ساعت

هر پنج را موزی بدان موزی بکش حکیم خبر

هر جا که بینی موزی آدم بود یا جاسور

در حال کش هم در زمان هر که برویانی ظفر

گرچه کبوتر را کشد قیمت نصایبش ده دم

یا خود زیان او کند اکثر چو آید و حرم

جایز بدان کشتش میران بخلقش کاره
اما اگر کس بگذر و یابد تو آب بے بیشتر
در حره خواهی تا دمی از فرج میرون آب را
رخصت طلب که چار پیر افش ز مولی معتبر
استفاط کردن محل را جانے تباش چون درو
کردند بعضی رخصتے گر تو بداری خوب تر
میخوان بخمے آن قدر تا تو بدانی وقت را
تزو پیچ کردن قبله هم دیگر بر فتن و سفر
بستان پدیا چون کسے بد بدتر اهر خدا
قاضی چو باشی یا ملک از هدیه های کن حذر
سلطان فتوحی چون دهد فی الحال التاج کن
ناو چهرینی رو مان این نوع باشد و دست تر
رو فتوحے گر کنی گردی بفاقه مبستلا
رو فتوحے کرده اند بعضے مشایخ نامور است
چون تو بیانی از سفر یک سرخانه در مرو
اول خبر کن سوئے شان انکه بیانی سخن در
کهنه چوپینی مصحفے سووه شده هم ریخته
در جامه پیچ و دفن کن چو مژگان اندر قبر
مصحف مبرور لشکرے عورت که باشد خرد هم
لشکره دار و قوتے این هر دورا آغا مبر

۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

آجے خورانی نیم شب فرزند تشنه باز نے
 جملہ گناہان عمر تو مغفور گردو رسم بدر
 رنجے کہ بنی ساعتے پہر عیال و نفس خود
 ہم صدقہ باشد نزد حق یابی جزلے بیشتر
 ظالم ستان دیک دم خواہ از تعدی یا ستم
 یابی ثوابے از خدا مقدار از دینار زر
 از خمردینا چو غمی دیباچ پوشی یا حریر
 جامہ نیابی در بختان آسجایا شامی حمر
 پر کالہ یابی جاہا افتادہ اندر کو چہا
 چینی بسے یک جا کنی یا خستہ باشد از تمر
 از زرع چینی خوشہا بعد از ورودن خصم او
 پوست انار و خرپڑہ جمعے کنی از در بدر
 چند بگیرد نفع آن باشد مباح و ہم روا
 برواشت چون شد ملک او و ملتقط ممکن نظر
 اندر زمینے چون کسے گاوان نشاند یا غنم
 سرگین شود و بید جمع پاچک ہما سنجایا بغر
 خصم شس سنجایا جمع گر بخلے کند بر مردمان
 جایز نہ باشد غیر را اندک بچیند بیشتر
 باوام و شکر چون کسے بدہد کسے را بہر آن
 بکند نشاءے بر شہان یا بر عروسے ماہ چہر

۵۱

من عذر و اس

و ابن الزبیر عن

بنی صلی اللہ علیہ وآلہ

وسلم من لبس الحریر

فی الدنیا لم یلبس فی

الآخرة ۱۲ و من ابی

مرئال قال رسول اللہ

علیہ السلام انما یلبس

الحریر فی الدنیا من لا

خلاقی لہ فی الآخرة ۱۲

من المشکاة

۵۲ سرگین اسب

و مشترکہ و غیرہ ۱۲

خود محسن

۱۰

یعنی کسے رکہ الکہ برائے

نار بخشد آواز از ان خوردن

وہ شستن و چیدن روانی باشد

و دیگر مخلوق را حلال رواست

۱۱۰۰ اے یک مسند شار

کہ اللہ شستہ دم این سپردن

مال بر صدقہ کہ انہم ہست

ست خصال ۱۱۰۰ لایں

للفن و الملم اذ لا یرو فیل

القنول فی تعلیم القرآن

علی الجلا ۱۱۰۰ یعنی اگر

صاحبش گوید کہ افعو یعنی

بردارید و بخورید ۱۱۰۰

قلب منافقت اے چون

جہان کے شوی ۱۱۰۰

یعنی علامت ضرب

چوب یالت بر اندام او نظر

آیر شتری را با ی

کہ بر رو کند ۱۱۰۰

خوردن نباید داشتن اورا رو چیرے از ان
چیدن نباید ہم روا با دام باشد یا شکر

خلق بچیند ہم خوردن از ان لوز و جوز و چغندر

باشد حلال و ہم روا بشنوز من آتش سپر

مالے سپار و چون کسے بر مے از بہر آن

تا او بد صدقہ بے ہر جا کہ بیند مفتقر

اور احرام ست بیشکے زان مال خوردن بکیرم

در ویش باشد گرچہ او این ہر دو در خانی مگر

خواہد معلم اجر چون یا خود مؤذن از اذان

جایز نباشد و در شرع مشروط باشد چون اجر

برداشتن از ماندہ ز کہ حرام ست بیشکے

گر خصم گوید ارفعو بر و ان خوش خرم بخور

چون تو کسے همان شوی در طعم او بخشش کن

جزو استخوان سگ را مدہ جانان من چیردگر

موار باشد پوستے پیش از دباعث بیع او

جایز نباشد و در شرع ہم بیع اشعار بشر

چون تو بینی مردے گل میخور و منعی بکن

فرعون و ہامان یکدگر خوردند کلہا بیشتر

بر دہ خری چون گل خورد بار یک بینی مے او

یا خود نشاے نہ چوب لت اندام او آید نظر

گر طلب از صدق دل خواهد که باید راه حق
چون صبر بجای بیشک باشد چو سنگ سیم و
گر راه خواهی سوختی از صدق پیوندی در او
باید درون خویش را خالی کنی از کس و گد

۱۵

قال علیه السلام

در بیان مناجات و ختم کتاب گوید

و السلام

اینا الغنی

من النفس

۱۶

اے ہر جا کہ

مردی این

مختصر را

بہند تعذیب

خویش سازد ۱۷

مولوی محمود

یار مرگروان چنان از راه لطف و جہت
مسکین شمارم اغنیاء شان نیام در نظر
باشم تو مگر دل چنان از کس نخواہم حاجت
فارغ نشینم شاد و خوش بیرون نیایم پیش در
راضی بفقرو فاقہ ہم باشم بکنجے اندرون
ممنون منت سطرگان مارا مگردان تا حشر
از بہر روزی رزق ہم وقتے پریشان دل کن
یار بدہ صبرم چنان جز تو نخواہم کس و گد
یار بحق مصطفیٰ ہم انبیا و اولیاء
گردان چنان این تحفہ را بمقبول آرد بجز
عاشق پر و جملہ جہان اندرون جان خود
بکند پا کان جلے او دار ندبالا چشم و سر
افت چنان وہ خلق را جز این نخواہد چسب
ہر جا کہ بہند مرے آویزا و این مختصر

رنج کشیدم بے ہم در و دا چون در و زہ
 تا من بر اوم اینچنین بجز معانی نامور
 نظرے چو بختی اندر و بسنی سلوک پندہا
 بہ جنس درے حکمتی فقہ و کلام ہم خبر
 تالیف چون بکند کسی یا خود نویسندہا
 بجز مثنوی نباید نگو تحفہ نوشت تم یک شعر
 اصحاب علم و معرفت ہرگز کہنید سے او
 عینم نہ گیر و بہ حق ہم راست بکند زودتر
 خود عیب دارم جملگی بجز عیب درین پہنچنے
 صد عیب یابی ہر سخن ہرگز نہ بینی یک ہنر
 کرم ہوں چون ز اغکان رفتار کیکان تا کتم
 برباد شد رفتار من گشتم خجل ہم مشکسہ
 گر یک سخن زین جملگی آید قبول نزد حق
 تا ز م چو شانان و جہان کرم بچمان مفتخر
 دارم امید از خدا خواندہ چون این صاحب دلے
 بکند نہ دل مارا دعا یا ہم بجاتے و قبر
 بیات گفتیم جملگی مقصد یران ہفتاد و شش
 ابواب او پنج و چل اندر حساب ہم حصر
 ہفتصد نو دینج و دیگر ہجرت محمد مصطفیٰ
 عاشق ز بیچ آخرین وقت خطے روز قمر

نقل

منقول است که حضرت امیر المومنین رضی الله عنه بیست و هفت نوع از بنی آدم مسوخ شد از
مردوزن بیک روایت بیست چهار و بر روایت دیگر هفده و بیست و هفت است که قبل معلم
بود و عکسوت نه بود که از حیض غسل نمیکرد و دائم جنب بود و راه مرده بود فتنه انگیز و
خیانت میکرد و در جنگ هفده مرد بود از بنی اسرائیل و از مائده علی علیه السلام طعام خورد و پس
ایمان نیاورد و الاکن پشت نه بود که با داماد خود فساد میکرد و زنی نه بود که با شوهر خود جنگ
میکرد و در گوش فتنه بود و سیرال راه مکه معظمه زدی میکرد و عقرب مرد بود که دائم الاوقات بر
میکند و فتنه می زد و دست و پا مرد بود و غارتگر مال مردم می خورد و خوش چل تن از بنی
اسرائیل بود و در عملها می میکرد و در راه خدا را خلا کردند و بمیول قومه از بنی اسرائیل بودند
و بوم مرده میگردید و گفت خدا را حکم برین نیست کلاغ مرد بدوی بود شهرهای آمد
و از حیض می انداخت و موش نه بود که دائم قص می کرد و شعر میخواند و طوطی مرده بود
لال مرده فروشی بسیار میکرد و سود میکرد و سود میخورد و در سودا و معامله دروغ میگفت و فری
نه بود که دائم خور ازین زینت می داد و بر مردمان جلوه میکرد و تمام شد

خاتمه الطبع که فایده فهرست مجمل می بخشد

بنده پیچیده و خالق جن و بشر فایده شجره شورستان چون شهید و شکر مرده پیدوارانی
از باران رحمت خویش نمایند و اخضر و حمرو دشته و رود چون سیمان جنان بر روح
بفتوح خاصه رسولان نور عرش و آسمان پادشاه دو جهان شفیع مجربان معجزات ائمه است
انشاء الله سلطان الرسل پادشاه بحر و بر محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم

مخفی و محتجب بها و آله این رساله شریفه و بحاله منصفه که مصنفش بسیار خردمند و
 بهیچون نام خود را در پیش نهاده و با الوالی از توحید و ارکان ایمان و عقاید
 عقوبت قبر و ذکر حبیب و منعم و بیان علم و عمل و عمل و تقیم و زکوة و صلوة و روزه و حج
 و عقوبت تارک الصلوة و زکوة و زراعت و ملاقات قرآن و کسب قناعت و نکاح و
 آوردن عروس سخانه و آداب مجامعت و آداب خوردن و جامه پوشیدن و ذکر قوت
 خفقت و بیخ و شر و صحبت سلطان و اغنیاء و حسن خلق و حقوق همسایگان و حقوق والدین
 بر فرزندان و داد و ستد و قرض و کلام و سکوت و غیبت و مهمت و عطسه و سوزن و قلم و کتاب و
 عجب و عیب و غیرت و اخلاص و ریا و عبادت و توکل و رضا و خوف و رجا و صبر و
 شکر و توبه و زهد و خل و سخا و ایثار و امسال و تواضع و خلق حسن و نفع رسانیدن خلق و
 غضب و امر معروف و نهی منکر و طاع و رقعه و سحر و دلاغ بازی و برود و شطرنج و نرد
 و خوردن جانوران و بیان ماهها و روزها و خاصیت سعد و نحس و بیان پیری جوانی
 و رنج و رحمت و علت و محنت و مصائب و عزیمت و احکام شهادت و اسباب تنبلی
 و بدبختی و بیان تو نگر می و موجب بهشت و دوزخ و بیان ده سن حضرت ابراهیم
 علیه السلام و حکم کتاب سحری بلیغ بکار برده کرات هرات از بهارستان مطبع
 شاه و ابی ایافته پیش نظر مشتاقان خویش نگین ادبها نموده اما سیرانی
 مشتاقانش نگشت و این گلخدا را رعنا غنچه وار پرده اندر و ابرخ کیشد این
 که خواهشمندانش از شمیم روح افزانش دماغ جان را معطر سازند و

بسم الله التوفیق
 تم الكتاب بعون الملك الوهاب

DATE	NO.	DATE	NO.
22-7-95	395		

RULES: 1. The player who is the first to see the card must say the word "Card" and then the word on the card. 2. The player who is the first to say the word "Card" must say the word "Card" and then the word on the card. 3. The player who is the first to say the word "Card" must say the word "Card" and then the word on the card.

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of **Re. 1-00** per volume per day shall be charged for text-book and **10 Paise** per volume per day for general books kept over-due.

